

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za arheologijo

ARHEOLOŠKO-PSIHOLOŠKI EKSPERIMENT

Elaborat k doktorski disertaciji Obredna pokrajina: Jame v Sloveniji in Istri kot
obredni prostori

Avtorica: Alja Žorž
Mentor: doc. ddr. Andrej Pleterski
Ljubljana, november 2015

PREDGOVOR

Elaborat predstavlja dodatek k doktorski disertaciji *Obredna krajina: Jame na področju Slovenije in Istre kot obredni prostori* (Žorž 2015), poglavje arheološko-psihološki eksperiment. Vsebuje dobesedne prepise digitalno posnetih intervjujev ter zapiskov udeležencev (dnevnikov), ki so jih posredovali ob koncu izvedbe eksperimenta.

Cilj poizkusa je bil ugotoviti, v kakšni meri je dojemanje jame kot posebnega prostora v krajini lahko neodvisno od kulturne in družbene osnove vsakokratnega ljudstva in posledično temelji na osebni (nezavedni, nagonski) izkušnji in doživljanju prostora, tj. kolektivni **zavesti o prostoru**, ki pa je časovno in prostorsko edinstvena. Obenem pa se postavlja vprašanje, ali lahko prepoznamo neke nezavedne dražljaje v naravi, ki vplivajo na naše nezavedno dojemanje okolja oz. odziv (t. i. povratni učinek), ki je neodvisen od kulturnega ozadja.

Pri eksperimentu so sodelovali štirje udeleženci: Aleš, Ines, Vinko in Dušan. Zaradi varovanja osebnih podatkov sem navedla le osebna imena udeležencev ter iz prepisov izločila njihove osebne podatke (naslov, kontaktni podatki, priimek). V nadaljevanju sem pri vprašanjih, ki sem jih zastavila sama, uporabila okrajšavo AŽ, za prostovoljce pa VJ (Vinko), Aleš (AL), Ines (IK), Dušan (DK). Vsi so bivali v eni od jam (oz. pred njenim vhomom), ki se nahaja na območju soteske Huda luknja, na območju, ki predstavlja vzorčni primer raziskave. Ines je štiriindvajset ur preživela v jami Špehovki, ostali trije pa v jami Pilanci. Po štiriindvajseturni osamitvi sem z njimi opravila psihološki intervju, zapiski pa so služili preučevanju njihovega čutnega dojemanja okolice in odzivov nanjo. Metode in rezultati so v celoti predstavljeni v doktorski disertaciji, in sicer v podpoglavju *Analitična orodja in kriteriji, Mikro raven, Arheološko-psihološki eksperiment* (pogl. 5.1.2).

KAZALO

PREDGOVOR	1
KAZALO	2
TRANSKRIPTI INTERVJUJEV IN DNEVNIKOV	3
1. PROSTOVOLJEC ŠT. 1: ALEŠ.....	3
2. PROSTOVOLJKA ŠT. 2 – INES	11
3. PROSTOVOLJEC ŠT. 3: VINKO.....	24
4. PROSTOVOLJEC ŠT. 4: DUŠAN.....	36
PRILOGE.....	54

TRANSKRIPTI INTERVJUJEV IN DNEVNIKOV

1. PROSTOVOLJEC ŠT. 1: ALEŠ

a) Intervju

DAN: 6. 7. 2013–7. 7. 2013

PRIČETEK: 10.00

KONEC: 9.40

VREMENSKI POGOJI: oblačno/oblačno-deževno; jutranja temperatura 17 °C

ČAS POTI: 15–18 min

VPRAŠALNIK

1. Starost: 32 let
2. Izobrazba: gimnazijski maturant
3. Poklic: vodja sistemske administracije (IT)
4. Lokacija odraščanja: vas / mesto – obrobje/mesto
5. Verska pripadnost: ateist
6. Narodnost: slovenska

DOBESEDNI PREPIS POGOVORA

7. 7. 9.40

AŽ: Akhm. Ok. Prvo vprašanje. Kako se počutite?

AL: Spočito.

AŽ: Ok. Včeraj nisva še do konca izpolnila tegale vprašalnika. Ali imate brate in sestre? Koliko? Kakšna je njihova starost?

AL: Brata. Tri leta mlajši. Letnik 84.

AŽ: Ok. Zakaj ste se odločili za sodelovanje. Včeraj sva že nekaj povedala.

AL: 24 ur brez telefona. Neprecenljivo.

AŽ: Kje ste izvedeli za eksperiment?

AL: Ha, ne vem. Prišlo je po ovinku.

AŽ: Se pravi preko interneta?

AL: Ja v bistvu ja, samo nisem. Oseba, ki je prebrala na internetu in je posredno že zvedela, mi je ustno povedala.

AŽ: Pa ste prijatelj raziskovalca, a ne?

AL: Tudi, med drugim.

AŽ: Ok. Interesi v življenju?

AL: Bom pol.

AŽ: Ok. Kako bi opisali svoje življenje v par stavkih?

AL: Svoje življenje? V jami ali na splošno?

AŽ: Na splošno.

AL: Stresno.

AŽ: Mhm. Sej lahko tudi s stavki, ne samo tako s pridevniki.

AL: Ne vem. Preširoko vprašanje.

AŽ: Pač tako tudi, ste srečni v življenju?

AL: Odvisno kdaj.

AŽ: Ok.

AL: Ja in ne. Odvisno od situacije. Ampak na splošno, ja.

AŽ: Predznanje na področju jam.
AL: Imate kakšnega?
AL: Ja. Mnja.
AŽ: Mnja? Kakšnega?
AL: Da sem bil v Postonjski jami, da so mi razložili kaj o jamah. Da se večinoma tega ne spomnim oz. bi težko ponovil, kaj sem slišal oz. ne vem, kaj od tega sem se točno spomnil.
AŽ: Kaj pa bi lahko povedali o jamah?
AL: Da imajo kapnike. Oz. različne jamske tvorbe. Da so včasih v njih živeli ljudje in živali.
AŽ: Mhm.
AL: Da jih je veliko.
AŽ: Ali veste mogoče koliko približno v Sloveniji?
AL: Toliko, da imamo edini na svetu kataster jam, da jih ne zgubimo.
AŽ: To je že dober podatek. Ali veste kakšna je temperatura v jami?
AL: V tej konkretno?
AŽ: Ne, tako na splošno.
AL: Absoluten odgovor ali relativen?
AŽ: Absoluten.
AL: Večinoma konstantna.
AŽ: Predznanje na področju arheologije.
AL: Nikakršno.
AŽ: A si kdaj kaj preberete o arheologiji?
AL: Kakšen članek včasih.
AŽ: Ok. Kaj pa je arheologija? Kaj dela? Veda o čem?
AL: Iskanju človeških ostankov. Ne kot kosti, ampak predmetov in sestavljanje zgodovine za nazaj. V bistvu rekonstrukcija nečesa, o čemer nimaš pisnih virov.
AŽ: Ali imate kaj predznanja o arheologiji v jamah?
AL: Ne.
AŽ: Ok. Katere predmete ste najbolj pogrešali teh 24 ur?
AL: Kindl. Knjiga.
AŽ: Še kaj? Telefon?
AL: Ne.
AŽ: Ne? Ok. Zanimivo. Ok. Umm. Zdaj imava te predmete, ki ste jih vzeli s sabo. Se pravi, če bi lahko vzeli s sabo, bi vzeli še kaj?
AL: Mmm... Sekiro, žago, razkužilne robčke, manj vode, tablete za zakurit ogenj. To je tisto, ko imaš s petrolejem prepojene kocke.
AŽ: Ali ste rabili dolgo časa, da ste zakurili?
AL: Ti bom potem povedal, ko boš nehala snemati. Malo sem pogoljufal.
Prostovoljec po koncu intervjuja pove, da je za zakuriti uporabil deodorant, ki ga je na začetku raziskave pomotoma pozabil zapisati na seznam opreme, ki jo je vzel s seboj. Med »neomenjenimi predmeti« so bili tudi cigareti, ki pa so sicer za nekoga, ki redno kadi, za optimalne pogoje vseeno priporočljivi.
AŽ: Aha. Ok. Amm, zakaj pa sekiro, žago? Za pripraviti ogenj?
AL: Ja, ker je malček težko. Jaz sem jih z nogo nalomil, vendar tisti, ki bo za mano, jih pa ne bo več mogel, zato ker jih ni ali jih bo moral iti pa dlje iskat. Plus vse je precej

precej mokro, kar pomeni, da tudi papir, ki ga imaš tukaj, je dosti kmalu vlažen. Se pravi, če ga zjutraj prineseš s seboj in ga imaš v rukzaku, je zvečer že pretty much vlažen. Je pa odvisno, kam ga pa, kje si ga spravil.

AŽ: No, saj pač, če ne dežuje... Vas je strah?

AL: Ne. Zvečer je bilo ful lepo. Vse kresničke so se prišle dušit v mojem dimu. Pa v bistvu jih je bilo ful.

AŽ: A res? Kaj pa na splošno v življenju, imate strah pred čem?

AL: Ne.

AŽ: Ne? Ni? Živali, pajki ...

AL: Pajkov ne maram, ampak ni tako, da bi se jih bolezensko bal.

AŽ: Ok. Tole vprašanje – ali poznate koga od udeležencev – je bolj za tiste s skupinsko izkušnjo, pa bova potem pogledala po seznamu, če vam je kdo slučajno znan.

Narodnost, religija?

AL: Ateist.

AŽ: Se pravi – ne verjamete v nič.

AL: Verjamem, da obstaja neka višja sila. Nekje. Da v vesolju nismo sami.

AŽ: Ok.

AL: Ne verjamem pa v nobenega od standardnih bogov. Verjamem pa, da obstaja nekaj, kar je pač bom rekel povzročilo to, da ljudje verjamejo v njega, ampak najbrž ne to, v kar oni verjamejo.

AŽ: Kaj pa obredi pa vraževerje?

AL: Mmm. Sredstva pametnejših, da pridejo do tega, kar bi radi.

AŽ: Ok. Ali ste jama raziskovali?

AL: Ja. Dvakrat.

AŽ: Kaj to pomeni?

AL: Da sem se enkrat dosti na hitro sprehodil do kjer sem mislil, da se da in da sem to potem proti večeru še enkrat ponovil, ker mi je bilo preprosto dolgčas. Bi pa morala bolj natančno definirat, kaj imaš v mislih pod raziskovanje. Skratka z zadnjim sprehodom sem uporabil nekaj, čemur se reče iskalni vzorec in poskusil najti kaj zanimivega, ampak nisem našel nič zanimivega. Mislim, zanimivega, lahko povem, kaj sem našel...ampak meni se ni zdelo nič.

AŽ: Bova še prišla do tega. Ok. Kaj pa pomeni za vas raziskovanje?

AL: Ne vem, da analiziraš neko stvar, prostor, jama v tem konkretnem primeru s čim več vidikov.

AŽ: Umm. Se pravi ste šli potem po celi jami, tudi notri, globlje.

AL: Do kjer se da. Oz. tam en vogal je čisto zadaj levo, kjer zgleda, da bi se dalo še kam dlje prit, ampak se nisem trudil, ker je zgledalo malo tako...

AŽ: Kako?

AL: Premejhno zame.

AŽ: Aja. Ok. V glavnem, da bi šli dlje...

AL: Bi moral na kolena in se plaziti in se...

AŽ: Pa vas je bilo strah, da bi šli naprej? Ali to ne?

AL: Samega, ja. Pa brez, da nekdo ve, da sem tja zlezel. Samo dejanje mi ne bi bil problem, ampak če nekdo točno ve, da tja lezem. Ne bi pa tja lezel...ob sedmih zvečer se nekam zagozdil in čakal do desetih, da se me ob dvanajstih najde.

AŽ: Se pravi pač bolj z varnostnega vidika.

AL: Ja, ker sem pač sam.

AŽ: Kaj vam je vzbujalo v jami najbolj prijetne občutke?

AL: Z mojo lučko, če greš noter. Se ta rosa, ki je na kapnikih in na stenah, sveti kot biseri. In to zgleda ful lepo.

AŽ: Ste šli tudi ven iz jame?

AL: Ja, šel sem ven iz jame. Šel sem nabrat za kurit, šel sem se mal sprehodit, ene dvakrat sem se šel majčkeno pogret, ker je tukaj precej hladno.

AŽ: Ste kaj posebnega opazili v okolici?

AL: Posebnega?

AŽ: Ali pa karkoli?

AL: Ne, kakšne smeti.

AŽ: A to vam je moteče?

AL: Mnja.

AŽ: Kako bi pa opisali okolico?

AL: Forrest screen saver.

AŽ: Kaj pa jamo samo?

AL: Mejhna.

AŽ: Mejhna?

AL: Precej mrzla v zadnjem delu. Glede na to, da vidiš, ko dihaš. Subjektiven vtis.

AŽ: Pa to, ko se vidi, da dihate, vam je dajalo kakšen poseben občutek?

AL: Ne, pač povratna informacija, da najbrž je še hladneje kot se mi zdi, da je. Kaj je bilo vprašanje že?

AŽ: Kako bi opisali pač jamo?

AL: Umazana, posrana, onesnažena s steklovino. Očitno priljubljen party place.

AŽ: Kaj pa še kakšne lepe lastnosti?

AL: Ne. Ni mi prav zelo pri srcu.

AŽ: Ok. Razen kresničik pa kapniki.

AL: Če bi imel alternativo biti kje drugje... Pa kapniki, je tudi potem tako, ko enkrat vidiš Postojnsko pa Škocjanske, spremeniš kriterije. Potem ti kar naenkrat ne pusti več vtisa.

AŽ: O čem ste razmišljali, ko ste bili v jami.

AL: Da moram pazit, da se ne pribijem v glavo, da mi ne spodrsne. Da ne pohodim kakšnih iztrebkov.

AŽ: Kaj pa o sami raziskavi?

AL: Kje in kaj so mi skrili in pričakujejo, da najdem. In kje je nekaj tako očitnega kar bodo potem prišli do mene in mi pokazali, da se bom čohal po glavi, kako to, da tega nisem opazil.

AŽ: Tako, kakšni neprijetni občutki, karkoli posebnega.

AL: Ne. Itak sem prej kar nekaj časa tukaj sedel tako, da sem v bistvu te zvoki in to kar je, ni bilo nobenih novih, ki jih prej ne bi slišal.

AŽ: Pa te zvoke ste prej kaj opisali v dnevniku.

AL: Te kapljice in to. Ja na ene dveh mestih. En kapnik notri dela en tak prasketajoč (?) zvok (16:00) in je potem tako slišat, kot bi ena živalca skovikala.

AŽ: Kaj pa tako vizualno? Recimo razlika podnevi ponoči ali pa zvoki podnevi ponoči.

AL: Ne vem tako. Kadar je zunaj svetlo mi je lažje noter lesti. Ponoči mi preprosto ni bilo, ampak mogoče tudi zato, ker sem bil, bom rekel, dvakrat, ko je bilo zunaj svetlo, ko imaš tisti feeling, da lahko nekam na svetlo ven prideš.

AŽ: Se pravi tukaj pa že ne gre več samo za varnost, ampak bolj za...

AL: Tudi za varnost, neprijeten občutek pa tudi varnost, ker mi je ta drugič ene parkrat prav prijetno spodrsnilo, ampak sem se ujel. Glede na to, da sem mojster za črne scenarije, ja... Ne bi izzival. Smo bili notri, nismo našli nič zanimivega noter, ker ni bilo nobene večje živalce, ki bi nas ogrožala, me ogrožala, tako da...

AŽ: Se pravi obiskovalcev, kakršnihkoli, ni bilo?

AL: Ne.

AŽ: Kdaj ste spali in koliko časa.

AL: (Pogleda v dnevnik). Ob 21.54 do 7.17in posamezne urne intervale.

To je bil cel interval. Čez dan sem pa ene dvakrat napnil. Ampak mogoče, da sem napisal. Tisto, ko razmišljaš, pa te odnese nekam in potem ugotoviš, da pač nisi več na tem svetu.

AŽ: Kako je bilo s hrano?

AL: Uredu.

AŽ: Dovolj?

AL: Ravno prav. Na začetku sem razmišljal, da bi si jo tako razdelil na segmente. Ampak ne, ker tega nikoli ne počnem. To bi bilo tisto prenačrtovanje in sigurno bi šlo nekaj narobe. Mislim, ponavadi jem, kadar sem lačen, tako da če me je zamatralo, da bi nekaj maznil, sem pač maznil. Se je lepo zneslo tako, da sem si celo zajtrk prišparal. Oz. se je tako izšlo.

AŽ: Toplo je bilo potem dovolj.

AL: Ne. Če bi rabil komu, ki bo še tukaj, svetovat kaj vzeti, kaj bolj nepremočljivega in še mogoče skoraj zimsko za oblečt.

AŽ: Ja, to je bilo verjetno tudi zaradi tega, ker je bil dež?

AL: Ne, ful je vlažno in je problem. Pa konstantno imaš nek tok hladnega zraka ven iz jame in v bistvu tukaj, kjer sva zdaj, pred kuriščem precej piha, čeprav zdajle se ti ne zdi. Ampak, če miruješ in si pri miru, začneš čutit...

AŽ: Se pravi ste potem spali na spalki ali ne?

AL: Spal sem v spalki. Točno tam, kjer si pogledala. Tam, kjer je povaljano listje. Levo od kurišča. Sem vmes razmišljal, da bi spal noter v jami, ampak je preveč posvinjano in bom rekel, sem raje tukaj in mogoče malo na...ne vem.

AŽ: Kaj vam je bilo v jami najbolj zanimivo?

AL: Da je najbolj pritegnilo mojo pozornost in mi vzelo največ časa. Ptičja trupelca. Ampak tako, zato ker so samo okostja in je vse naokrog nekaj požrlo in so ta okostja še zmeraj tako pravilno razporejena. Se pravi še vedno se vidi, da gre za ptička, ker je ostalo tako tam, kjer je padel...in kosti so samo tloris ptičjega okostja je ostalo. Na ene dveh mestih sta ene dva taka.

AŽ: A potem so kakšne take stvari, ki bi jih želeli fotografirat v jami?

AL: Večino od teh stvari bi mogoče, če bi imel fotoaparata fotografiral, ampak tako, da jih nekemu pokažem oz. bolj z razlogom, da mi jih ni treba tja lezt še enkrat in jih pokazat nekemu.

AŽ: Ja logično. Ummm. A ste že slišali za kakšno zgodbo o tej jami?

AL: Ne.

AŽ: Veste ime jame?

AL: Napisano je s fluorestenčno zelenimi črkami na levem vhodu. Bom ti pokazal. Pozabil.

AŽ: Ok. Pilanca. Pilenca. Ste že slišali za pomen jame v preteklosti?
AL: Te konkretno?
AŽ: Ne, na splošno. Kaj jama lahko pomeni, je pomenila.
AL: Ja, recimo, jama Pekel. Ne v peklu, kaj je že Županova po novem oz. Taborska, zdaj je Županova, v Grosupljem.
AŽ: Kaj pomeni?
AL: Da so notri skladiščili stvari, ker pač niso imeli frižiderja in je bilo zelo zelo hladno.
AŽ: Čakaj, kaj je bilo pa to s peklom?
AL: Zmotil sem se.
AŽ: A je še kaj takega, tako, kakšna?
AL: Ne. Da je bilo v enih veliko arheoloških odkritij. Da so pač ljudje tam živeli in so pustili ostanke.
AŽ: Torej ste bili v Postojnski jami. A še kje?
AL: Škocjanski, Taborski...
AŽ: Kaj bi potem rekli, da je razlika med temi. A je kakšna?
AL: Ja tiste so bolj turistična znamenitost. Lepše, večje, boljše.
AŽ: Pa plačat je treba.
AL: Ja.
AŽ: Kako zahtevna se vam je pa zdela pot do jame. Od 1 do 10 recimo?
AL: 7.
AŽ: Pri interesih je bilo mišljeno tudi recimo športne aktivnosti.
AL: Sva nazaj pri vprašanju o interesih v mojem življenju?
AŽ: Ja.
AL: Dobro opravljati svoje delo.
AŽ: Ne ne, to itak, ampak to je mišljeno kot kaj vas zanima v življenju. Konički, hobiji, pač športne aktivnosti.
AL: Aja tako, interesi. Računalništvo, ne bi šel v detajle. Specifična področja, ne tako kakor si ponavadi ljudje predstavljajo na splošno.
AŽ: Še kaj.
AL: Potapljanje. Kot rekreacija, kot videt nekaj novega. Druženje. Razlog, da ne delaš za službo, če govoriva o potapljanju. Izgovor, da si nedosegljiv in da si nekje in da pač...
AŽ: Še kaj tako rekreacijsko športnega?
AL: Splošno. Kolesarjenje, na kakšen hrib it kdaj, ampak ne ciljano, priložnostno. Čeprav kolesarjenje precej, se v bistvu silim, da se kam premaknem s kolesom.
AŽ: Kaj vam pomeni jama?
AL: Zaščito pred dežjem. V bistvu pred vremenskimi vplivi.
AŽ: To je to. Se pravi v jami strah v bistvu samo takrat, ko je bila tema.
AL: To pa tisti trenutni strah, ko ti spodrsne in potem sestaviš nazaj, kaj bi pa lahko bilo, če bi...
AŽ: Se vam je zdelo preživetje dneva v jami izziv?
Razen tega brez telefona.
AL: Mnja. Mogoče ja. Popestritev. Nekaj drugačnega.
AŽ: Si predstavljate, da bi lahko živeli v jami?
AL: Če ne bi imel boljše alternative, ja.
AŽ: Kaj menite, da so ljudje v preteklosti počeli v jamah? Rekli ste živeli, skladiščili, še kaj?

AL: Živeli in vse kar je s tem povezano.
AŽ: Kot na primer?
AL: Skladiščenje, spali, kuhali, skrbeli za družino, otroke.
AŽ: Kaj pa kaj bolj religioznega?
AL: Najbrž so tudi molili, a ne?
AŽ: Se vam zdi, da bo ta izkušnja kakorkoli vplivala na vaše življenje?
AL: Ne.
AŽ: A ste v jami tudi tako kaj razmišljali, samoreflektivno?
AL: Ja, ampak to večkrat počnem pa ponavadi ni nič iz tega, ampak je kaj minimalnega, ni pa tako, da bi pustil službo in se odselil na Kanarske otoke in zaposlil v potapljaškem centru za petsto evrov na uro...na dan ali mesec. Ali pa sploh za nič.
AŽ: to je iz tega vprašalnika v bistvu vse. Zdaj me pa zanima, če, kaj je še karkoli takega kar bi se vam zdelo smiselno povedat.
AL: Pa da še nisem?
AŽ: Ja, karkoli...če se spomnete občutij. Karkoli opisat nenavadnega, tudi če ni nenavadno.
AL: Ne. Mislim, najbolj te zaposlujejo zvoki. Tisto, ko jih poslušáš, poskušáš identificirat, zлагаš skupaj, ko se jih počasi navadiš in potem pač dodajaš nove, ki jih prepoznaváš, poskušáš vsakega povezat z neko stvarjo, ne vem...
AŽ: Kaj pa vizualno. Sončni vzhod, zahod?
AL: Ga ni bilo, ker se je zmračilo, začelo grmeti in je deževalo.
AŽ: Se pravi dež nasploh vam je bil moteč?
AL: Ne. Pač je bila kulisa. Zvočna. Pa kul mi je, v bistvu mi je z dežjem ratalo dejansko kul, da sem notri.
AŽ: Ok. Zakaj pa to?
AL: Zato, ker če pred dežjem pa če bi bil lep večer, bi razmislil, da bi spal kje drugje. Mogoče celo toliko ven iz jame, tam kjer je malo bolj toplo.
AŽ: Kaj pa tako kakšni svetlobni efekti?
AL: Kresničke. To moraš enkrat videt zvečer!
AŽ: Kaj pa čez dan, tako da bi kje svetloba šla, razlika.
AL: Ne. Tukaj se je igrala potem proti večeri, na levi steni proti vhodu, ko je veter zavalovil drevesa je potem risala zajčke po steni.
AŽ: Kresničke. To se sliši ful zanimivo.
AL: Pa ful jih je bilo. Pa ful so ene so. Tako imaš dve različni sorti očitno. Ene so ful naspidirane, domnevam, da samci. In potem so ene, ki so lene kot pri norcih, ki jo gledaš in lebdi na isti točki v prostoru tako, minuto, in se premika.
AŽ: Kaj pa kakšne druge živali.
AL: Ne. Sem notri v jami videl ostanke srne, zajci, ptiči najbrž občasno notri spijo, ker perje notri puščajo, ali pa jih kaj požre in pride noter pojest do konca. Glede tega se ne bi mogel opredelit.
AŽ: Ok. Uredu.
AL: Can I go now?
AŽ: Uglavnem vam bo prijetno zdaj oditi od tukaj?
AL: Ne, to je zdaj implicitno, vprašanje, ki namiguje. Ne bi ostal še en dan tukaj, če imam alternativo. Pogrešam pa tuš, en komplet svežih cunj in normalen lijak z žajfo za roke.

AŽ: Pa knjigo, a ne?

AL: Ne knjige, zdaj ne več. Knjiga bi bila najbolj uporabno, mislim najbolj uporaben dodatek tukaj, ker nikoli ne najdem časa, da bi prebral od začetka do konca.

AŽ: Prva stvar zdaj bo verjetno...

AL: ..prebrat maile.

AŽ: Aja sem mislila, da kava.

AL: Pa kava ja, ker me že...imam že nek čuden feeling v glavi.

AŽ: Ja v redu, potem pa pojdemo na kavo, a ne!

32:07 minut.

Na poti navzdol in na poti nazaj:

Aleš je omenil, da je v jami videl tudi lene metulje in dosti pajkov. Na splošno mu v jami ni bilo neprijetno, morda le neugodno, ker niso luksuzni pogoji. Strinja se tudi s tem, da se ga intervjuva s strani medijev, če bi se pojavila potreba.

Spil je približno liter in pol vode, pol litra vode sva porabila še za gašenje ognja.

Ob prihodu je bil Aleš spočit. Pojamral je, da ga malce začena boleti grlo. Po odhodu pravi, da ga grlo ne boli več, prav tako so se mu bezgavke zmanjšale na normalno velikost. Ob povratku prizna, da je vmes pokadil par cigaret. Po razmisleku je za vzpostavitev čim bolj ugodnih pogojev za udeležence to sicer mogoče oz. ne ogroža rezultatov.

Vreme je bilo ob prihodu delno oblačno. Čez dan se je zoblačilo in ponoči je celo noč deževalo. Dostop do jame je bil neoviran. Povratek malce otežen zaradi mokre poti.

V jami je bilo že nekaj nabranih vej, ii se jih je lahko porabilo. Morda ne bi škodil kakšen repelent. Pod deskami je nek star preperel armafleks. Na klopi so bile tri najdbe (kovinski obroček iz dveh delov in del kovinskega predmeta). Najdbe smo shranili in primerno označili.

Po površini in ob klopi so tudi kosti živali.

b) Dnevnik

Dnevnik je prepisal Aleš sam, ker je bil nečitljiv.

10:00 Vodja preizkusa zapusti prizorišče.

10:45

10:00 Vodja preizkusa zapusti prizorišče, 11:45 si ogledam jamo in ugotavljam, da nepovezane misli: da jo občasno uporabljajo vsaj 4 živalske vrste, ki na priročnih mestih za spanje puščajo svoje iztrebke, da bi bilo pametno nabrati kurivo, da bi bilo pametno nabrati suho listje, ker se mi smili armaflex, da bi bilo mogoče pametneje pisati te zapiske s tiskanimi črkami, ker že zadnjih n let svoje zapiske tipkam in/ali pišem kratke opombe s tiskanimi črkami :), ali bi bilo zanimivo mesto za spanje nekje s pogledom na vhod v jamo a nekoliko bolj v jami, na NEPOSRANEM mestu, kjer ne kaplja, ker mogoče nebi odgnal potencialnih sostanovalcev, mimogrede se navajam na zvoke, ki upam, da se tekom dneva, večera, jutra ne bodo preveč spreminjali, ker se mi ne da vsakih 5min obračati in ugotavljati, kaj povzroča šum. Razmišljam, da bi si bilo pametno razdeliti dan, na segmente in za posamezne segmente identificirati najprimernejše naloge, mimogrede maznem mali dnevni obrok zajtrk/malica in se odločim, da bom hrano konzumiral priložnostno, ker bi bilo načrtovanje obrokov lahko prepoznano kot prenačrtovanje in kakorkoli obrnjeno nebi bilo skladno z mojim standardnim načinom

prehranjevanja, ki se drži načela, da ješ, ko si lačen in ne ko ti urnik ali kdo drug reče, da bi bilo pametno jesti. Pogrešam online, net in nalivno pero. Ugotavljam, da bo vrjetno deževalo in da je tako temperatura jame, kot njena zunanost, pod pričakovanji. Bi testno zakuril ogenj, da se zaposlim in dobim inf. kam se bo valil dim in koliko časa približno gori neka količina kuriva. Napaka, 4 kave na dan, kaj ti ni jasno, pač boš brez.

112 Kave bi. Posledica včerajšnjega ponočevanja in ne ravno sproščujočega dneva je, da se mi spi in ne da nič in da se težko zadržujem, da nebi spisal nekaj strani jamranja.

10:18 Ob tem tempu bo kmalu jutro :) v bistvu bi moral migat, če nočem, da me začne zebst. Prevelika jama za eno osebo. V mislih razdelim naloge teamu, dva pošljem po listje, dva po veje, ostali pripravijo kurišče in očistijo prostor za spanje. Spat in potem delat ali delat in potem spat?

12:15 pripravil ognjišče in rezervno kurivo, zadostil OCD s sortiranjem preostalega kuriva zase v kolikor ogenj uspe oz za koga za mano. V jami je ta trenutek vsekakor hladneje kot na prostem. Mimogrede na kamnu zraven klopce opazil z kalcijem prekrute kovinske? predmete. Kasneje preverim. Naletel na kosti goveda, med nabiranjem kuriva in se sedaj sprašujem če se je nekemu dalo vleči sem gor goveje stegno, ki si ga je skuhal v aluminijastem loncu za klopco pri ognjišču in si ob kuhanju goveje juhice prepeval partizanske pesmi, medtem ko si je svetil s čajno svečko. Moje stvari v jami postajajo vlažne, kljub temu, da po njih ne kaplja za razliko od ognjišča, kjer bi lahko ali pa je nastajal stalagmit. Mimogrede našel zgubljeno vilico in del čeljusti z zobmi. 13:10 začel popoldanski počitek, ker se mi spi 100%.

14:43...

15:00... screensaver... ali je v jami polek mene še ena žival, ki proizvaja srčkano crvkatajoče zvoke ali pa kaplice vode občasno uspejo ustvariti resnično zanimive zvoke. Sprehodil sem se okrog jame in iskal stvari, ki jih še nisem videl, opazil nič posebnega razen nekaj ostankov moderne dobe, koščke razbite svetilke, chupa chups, kekec pašteta, delamaris ribja konzerva, always s krilci, pokrovčke pijač...idlam in razmišljam o veselju in življenju nasploh, poslušam zvoke grmenja in si želim, da bi padel mrak?????? to go to the fire. Ko se dovolj zdolgočasim bom na jami uporabil iskalni vzorec U in poskušal najti še kaj zanimivega. Zvoki priklopnikov in občasnih motoristov na visokih obratih se krasno skladajo z zeleno divjino. Čakam, da se ulije dež... 15:22, 16:11 ostanki steklovine, kurjenja, kosi lesa, okostja ptičev, iztrebki, veliko prsti za jamo ?? zunaj vmes začelo deževati, še vedno se mi spi :). vlaga, vlaga... povsod plesen jamske tvorbe stala/gmiti/ktiti, zavese, ...

19:00 zakuril ogenj, ker me zebe, gori cca 5cm/h. 20:47 ogenj še vedno lepo gori. 21:54 spalka in šel spat, polno kresničk, vse od pepela. 07:17 zajtrk ogenj vs spalka, umazan, pepel, vonj dima.

08:09 pogrel ob ognju 09:35 salvation...

LOL enga koscka tm pr vprasajih ne znam prebrat pa ce me fentas ;)

2. PROSTOVOLJKA ŠT. 2 – INES

a) Intervju

13. 7. 2013–14. 7. 2013

PRIČETEK: 12.00

KONEC: 11.10

VREMENSKI POGOJI: sončno; jutranja temperatura približno 17 °C

ČAS POTI: 10 min; težavnost: 4

VPRAŠALNIK

1. Starost: 23 let
2. Izobrazba: ekolog naravovarstvenik 1. stopnja
3. Poklic: /
4. Lokacija odraščanja: vas / mesto – mesto
5. Verska pripadnost: ateist; vzgojena v krščanskem duhu
6. Narodnost: slovenska

DOBESEDNI TRANSKRIPT POGOVORA

14. 7. 11.10

AŽ: Prvo vprašanje. Kako se počutite?

IK: Zmatrano.

AŽ: Čak starost je 23.

IK: Ja.

AŽ: Izobrazba?

IK: Ekolog naravovarstvenik 1. Stopnja. Bolonjska. To je dokončano. Drugače pa študent.

AŽ: A to je tudi potem poklic, verjetno.

IK: Ja.

AŽ: Prebivališče je Slovenj Gradec. A imaš kakšen naslov?

IK: **Izloženo zaradi varovanja osebnih podatkov.**

AŽ: Lokacija odraščanja? Vas ali mesto?

IK: Mesto.

AŽ: Verska pripadnost?

IK: Uradno krščanstvo, samo drugače pa sem ateist.

AŽ: Narodnost je slovenska, a ne?

IK: Mhm.

AŽ: Ali imate brate in sestre?

IK: Ja. Starejšega brata. 2,5 leti starejši.

AŽ: Ok. Zakaj ste se odločili za sodelovanje? Še enkrat, če lahko samo poveš.

IK: Zato, ker se rada dajem izven območja udobnosti. Pač nove stvari. Sama sebe testiram, česa sem sposobna pa česa ne.

AŽ: Za eksperiment ste izvedeli od Maje, a ne?

IK: Ja.

AŽ: A prek FBja.

AŽ: Mene ne poznate še?

AL: Ne.

AŽ: Ok. Interesi v življenju? To kar sva se že včeraj malo pogovarjali.

IK: Šport, prostovoljstvo, potovanje, knjige, glasba.

AŽ: Kako bi opisali svoje življenje v parih stavkih?

IK: Pestro, razgibano.

AŽ: Sej lahko tudi s stavki, pač kaj počneš.

IK: Študiram.

AŽ: No saj, tisto kar je glavno.
IK: Uživam.
AŽ: Ste srečni v življenju?
IK: Ja.
AŽ: Predznanje na področju jam.
IK: En predmet smo imeli v drugem letniku prve stopnje – speleogeologija.
AŽ: Se pravi, kaj mi lahko potem poveš o jami.
IK: Samo mi smo imeli bolj pač s tega zoološkega vidika ali pa biološkega.
AŽ: Ja, saj je vseeno.
IK: V jami najdemo živali, ki so na vhodu bolj, druge potem res, ki so bolj v notranjosti. Umm, kaj bi bilo kaj še takega. Kakšne vse tipe jam poznamo. Te osnovne stalaktiti, stalagmiti.
AŽ: A pa ti je to kaj prišlo prav pri tem eksperimentu? Je blo kaj koristno? Da si že kaj vedla prej ali ne.
IK: Vedla sem, da bom neki naletela na kakšne čudne živali. Če bojo, bojo verjetno kakšni žužki ali pa kaj. Pa da bo blatno. To sem vedela.
AŽ: No, pa saj ni? Aja, notri v jami.
IK: Danes, ko sem bila, je bilo bolj kot včeraj, ker se je videlo, da je deževalo. Danes je bilo bolj mokro kot včeraj.
AŽ: Dež je bil kdaj?
IK: Včeraj popoldne malo, pa čez noč.
AŽ: Ali imaš to napisano?
IK: V zvezku piše ja.
AŽ: Predznanje na področju arheologije. Ali kaj veš o arheologiji? Veš kaj je arheologija? Kaj raziskuje?
IK: Zgodovino človeštva.
AŽ: Aha, tole sva že. Kaj bi lahko povedali o jamah? Ali veste koliko jam je v Sloveniji?
IK: Veliko. Ne vem cifre, ampak dosti.
AŽ: Imamo svoj kataster jam, to veš a ne?
IK: Ja.
AŽ: Kakšna je T v jamah, ali veš?
IK: V cifri.
AŽ: Ne pač...
IK: Vem, da je skozi ista. Ne vem pa, kolk je.
AŽ: Ponavadi je pač taka T, kolikor je povprečna temperatura okolice.
AŽ: A si kdaj kaj preberete o arheologiji? Vam je to zanimivo?
IK: Bolj malo. Če res slučajno naletim.
AŽ: Ali veš kaj o arheologiji v jamah? Če si že kdaj kaj slišala?
IK: Te freske.
AŽ: Pa pač kaj so počeli v jamah?
IK: Prenočevali. Podobno kot jaz danes. Kurili ogenj. Ne vem, ali so imeli stalno ali ne. To ne vem. To bi bilo zanimivo vedet, ali so stalno bivali. Verjetno so se selili. So risali po stenah migracijske poti živali.
AŽ: Ok. Katere predmete ste najbolj pogrešali teh 24 ur?
IK: Knjigo. Pa internet, ampak iz razloga, ker je brat včeraj imel tekmo ulične košarke in nisem vedla, koliko so igrali. Ali so zmagali ali ne, ker so v Moskvi na Evropskem.

AŽ: A res? Aja, no, škoda.
IK: Saj vidim, da mi je kolegica napisala, da so šli naprej. V četrtfinale, zdej pa polfinale.
AŽ: Če bi lahko vzeli s sabo, bi vzeli še kaj?
IK: Družbo.
AŽ: Kaj pa kaj od predmetov?
IK: Fotoaparati. Je bilo par takih scen, da mislim, da bi lepe slike naredila.
AŽ: Kot na primer?
IK: Danes zjutraj, ko je sonce prišlo čez, so se prav take meglice ful lepo videle. Taka jutranja rosa.
AŽ: Ali ste rabili dolgo časa, da ste zakurili?
IK: Včeraj ne tako dolgo. Danes pa dobre pol ure.
AŽ: A zaradi vlage, a ne?
IK: Ja, vlažno je bilo vse, ampak je boljše ogenj danes izpadel kot pa včeraj. Sem se naučila. Včeraj se je ful kadilo. Ful je blo dima. Danes je pa bilo že boljše.
AŽ: Tiste vrečke so potem pomagale za zakurit?
IK: Včeraj ja, danes pa ne.
AŽ: Vas je kdaj strah?
IK: Zdej?
AŽ: Na splošno.
IK: Ja.
AŽ: Česa pa? A so kakšne posebne stvari ali?
IK: Predvsem zdravstveni razlogi doma. Ker so naši malo bolj slabega zdravja.
AŽ: Kaj pa v življenju? Klavstorofobija, živali kakšne?
IK: Mogoče me je včasih bilo strah pajkov, ampak to tistih večjih, tarantele, ampak tudi to si ne priznam.
AŽ: A v jami vas je bilo kaj strah?
IK: Ne strah. Mogoče malo neprijeten feeling.
AŽ: Notri ali tukaj?
IK: Notri. Tudi tukaj, ampak to predvsem zaradi razloga onega gospoda.
AŽ: Aja, ok. Dobro. Drugače pa ne? Tudi v jami, tema, svetloba?
IK: Ne.
AŽ: Kaj pa je bil ta neprijeten občutek?
IK: Da me bo kje zložilo in se bom udarila, ker je bila tema, lučke so pa tudi bile bolj švoh.
AŽ: A niso uredi?
IK: Sej je uredi. Takrat, ko smo mi bili, so imeli bolj močne.
AŽ: Dobro, to bomo že poskrbeli.
IK: Ampak se da. Se navadiš. Prvič, ko sem šla noter, mi je bilo tako...tema...še kar. Sploh tista oranžna je zelo slaba, ona ta druga je boljša.
AŽ: Ok.
AŽ: Ok. Tole vprašanje – ali poznate koga od udeležencev? To bi ti potem pozneje, ko bo konec, poslala seznam, pa boš ti povedala, če koga iz seznama poznaš. Saj to je čisto...ni pomembno. Narodnost, religija? To sva že rekli.
AŽ: Kaj pa, a ste verni?
IK: A to je isto kot pa...
AŽ: Ja, zdej pač, a v kaj verjamete? Zdej ali da ni nič na svetu, ali pa...

IK: Ne v tem smislu ne. Pač z biološkega vidika jaz bolj vse gledam, a ne. Pač splet naključij, da se je razvilo tako, kot se je razvilo v tej smeri.

AŽ: Kaj pa vraževerje?

IK: Ne. Črne mačke in to ne...

AŽ: Kakšni obredi? Tudi ne?

IK: Ne. Jutranji tek.

AŽ: Pa vi verjamete v te razne obrede kot starodavne.

IK: Ne.

AŽ: Ok. Ali ste jamo raziskovali smo rekli.

IK: Mhm.

AŽ: Kolikokrat?

IK: Štirikrat konkretno. Da sem res šla...

AŽ: Kako daleč ste pa šli?

IK: To je, da sem šla v vse koticke. Razen včeraj nisem šla tukaj, ko se pride v predverje, potem pa gre v eno večjo desno, eno pa levo. Nisem šla tja v levo, ker se nisem hotela zamazati in potem nisem točno vedela, kam gre. Danes pa sem rekla, bom šla, te cunje gredo danes v pranje, tako da ni panike. Če bi imela očala, ker drugače nosim očala, bi verjetno že včeraj, da ne more tisto kam...

AŽ: Kaj pa je bilo najbolj zanimivo tam?

IK: Netopir.

AŽ: A je notri?

IK: Eden je. Včeraj, ko sem šla prvič notri, sredi dneva, je laufal tam okrog po tistem...okol je laufal... Potem pa je proti večeru tule laufal zunaj spredaj. Potem sem ga še zvečer tule noter..tako da eden je bil.

AŽ: Kaj pa za vas pomeni raziskovanje?

IK: Mmm...da gledaš, kaj kam vodi, rovi, kaj vse je notri, od kod je tja...recimo, da razmišljaš, kako je tja prišlo, kako je nastalo.

AŽ: Kaj vam je pa vzbujalo najbolj prijetne občutke? Recimo razen netopirja, notri v jami? Zunaj jame?

AŽ: Najbolj prijetne občutke?

IK: Najbolj prijetne občutke?

AŽ: Ja, če vam je sploh kaj?

IK: V jami mogoče to, da je zaprta, da res ne vodi kam, ne moreš nikamor past. Zunaj pa ogenj, pa sonce.

AŽ: Pa vam je bilo prijetno, če pridete ven iz jame?

IK: Mhm...to ko prideš na svetlobo.

AŽ: Ste šli tudi ven iz jame? V okolico, a ne?

IK: Mhm.

AŽ: Kako daleč?

IK: Predaleč.

AŽ: Ok.

IK: Oprosti.

AŽ: Ja glej, saj nima veze.

IK: Saj sem...iskala sem paclje. Pač, da bi imela za kurit. Jaz pač lovim te paclje in me malo predaleč zanese in pridem tako, da pač od daleč vidim tisti vhod in imam ful pacljev. O kul, nikoli še nisem bila tu. Bom nesla nazaj pa bom šla pogledat. Saj bom čist

hitro nazaj. Potem pa pridem tja, pa me ravno lulat pritisne in jaz ok, zdaj sem tako daleč, da se lahko polulam dejansko, da ne bom pred svojim domom lulala. Potem pa pridem tja, dva koraka, se obrnem – tisti gospod tam. Jaz tako najprej, o sigurno me je v rit videl, ko sem lulala. In potem grem in se delam, kakor da nabiram paclje. Pozdravim »zdravo«. Nič. »Dober dan«. Reče dober dan. Grem nazaj in si mislim joooj sigurno sem cel eksperiment zaj**. Fak, a veš, kako sem se sekirala. Res.

AŽ: Uglavnem. Pač nisi nič komunicirala z njim.

IK: Ne, samo to je bilo.

AŽ: Ok. To je potem edina posebnost v okolici, ali je bilo še kaj?

IK: Ja taka večja. Drugače mi je bilo zelo zanimivo, eno tako zeleno gosonico, tak ko deževnik je zgedala. Ko sem paclje nabirala pa sem en pacelj gor dvignila. To mi je bilo ful zanimivo, ker nisem še nikol videla. Zgedala je res kot deževnik, ampak je bila čisto zelena.

AŽ: Kako bi pa opisali okolico? Karkoli.

IK: Strmo.

AŽ: Kaj pa jamo?

IK: Mokra, vlažna, blatna.

AŽ: Pa to je moteče potem?

IK: Bilo je včeraj, danes ne. Ker včeraj sem vedela, da se bom morala z istimi cunjami potem se spravit še v posteljo.

AŽ: Se pravi moteče je bilo potem zaradi, ker si mislila, da boš potem umazana?

IK: Ja. Ne zato, nimam se problema umazati.

AŽ: V čem ste razmišljali v jami? Oz to je mišljeno pred jamo.

IK: Vse mogoče.

AŽ: To verjetno piše kaj v dnevniku?

IK: Piše ja.

AŽ: Ali ste kaj razmišljali o sami raziskavi?

IK: Ja. Da mogoče sem zaj*** s tem, ko sem predaleč šla. Drugače pa nekaj ful nisem.

AŽ: Ali si šla v jamo samo čez dan ali tudi čez noč?

IK: Samo čez dan?

AŽ: Zakaj pa ne čez noč?

IK: Ker...ne vem...verjetno neprijeten feeling, da pridem iz teme v temo. Saj to sem napisala v zvezku tudi, da pač ne bom šla več v jamo, ker se že mrači in je vendarle fajn ven, ko prideš in je svetlo.

AŽ: Kaj pa zunaj, je bila kakšna razlika, podnevi, ponoči?

IK: Ja. Tukaj je bilo vseeno malo bolj svetlo. Ko sem tukaj spala, so se videli obrisi dreves. Notri verjetno je pač trda tema.

AŽ: Drugih obiskovalcev ni bilo, a ne?

IK: Ne, razen komarjev.

AŽ: Hrane je bilo dovolj.

IK: Ja, je še ostalo.

AŽ: Koliko časa si spala? Tudi popoldne kaj?

IK: Ful sem se prebujala. Zvečer sem šla spat sicer ob desetih, ampak ne vem, če sem zaspala pred kakšno pol eno. Potem pa sem še ful zbujala, ker je bilo mrzlo, neudobno, ampak ni bilo take hude panike, sem spala.

AŽ: A to je problem za spat?

IK: Ja, jaz nisem navajena na trdem. Mam mehka ležišča.
AŽ: V jami ti je bil najbolj zanimiv netopir. A je bilo še kaj takega?
IK: Pač sama sprememba okolja, da pač je čisto drugačno, razmere, drugačno precepcijo imaš ne samo tko...
AŽ: Rekla si, da bi ti bilo fino, če bi imela fotoaparata. Kaj pa bi slikala?
IK: Ummm...predvsem...mislím v jami tako nimaš kaj prida..slikat..
AŽ: No, pa če bi.
IK: Če bi...v jami...mogoče..je bilo par takih zaroselih kotov, da bi si je jih dalo...malo pošpilat s svetlobo. Tu zunaj predvsem zjutraj...itak jutranja svetloba je pri fotografiranju najboljša.
AŽ: A pa ti tudi tako drugače fotografiraš kaj?
IK: Ja. Tako, amatersko se ukvarjam.
AŽ: Ste že kdaj slišali za zgodbo o tej jami?
IK: Ne.
AŽ: To veš, da je Špehovka to?
IK: To sem videla in sem si napisala gor. Prej nisem vedla. Sem pa študirala zvečer. Tudi to nisem vedla do par let nazaj, je kolegica rekla, da nasplošno v Hudi luknji je neka zgodba o neki ženski, ki ponoči štopa.
AŽ: Ok, to poznaš potem?
IK: To poznam.
AŽ: Ste že slišali za pomen jame v preteklosti? Se pravi jame kot take, ne te.
IK: Zgodovinsko gledano?
AŽ: Ja ali pač duhovno ali kakorkoli?
IK: Duhovno ne. Zgodovinsko pa.
AŽ: Kaj pa zgodovinsko?
IK: Pač prebivališča, bivališča, dom, varnost.
AŽ: Ali je ta zgodba kakorkoli vplivala na tebe?
IK: Ne, samo enkrat sem na kratko poštudirala.
AŽ: A si že bila kdaj v kateri drugi jami?
IK: Ne vem, kako se reče. Tam pri Završah levo pa potem gor v hrib pa se že na začetku moraš splazi notri, da prideš...in potem vem, da je to povezano z nekim Medvedjim rovom. Poleg teh turističnih, ne vem Postojnska...
AŽ: Aha, to si tudi bila? V katerih si pa bila?
IK: Postojnska, Škocjanske. To je pa to.
AŽ: Kaj bi pa rekla, da je razlika med temi tremi?
IK: Velikost, pa osvetljenost...turistično.
AŽ: Kaj pa tebi pomeni jama? A ti kej pomeni?
IK: Zdaj trenutno mi pomeni novo izkušnjo.
AŽ: Prej ti ni pa?
IK: Aja bila sem še v eni jami. Na Madžarskem...Ta Polka. Tudi turistična. Poplavljená je in potem pač greš s kanuji po jami. Tako nekako kot Križna, samo da manjša.
AŽ: Ne nič no..za pomen jame. Če ti je že prej kaj pomenila jama?
IK: Ja prej večinoma iz turističnega vidika. Dokler nismo šli pač, pa da nismo imeli ta predmet na faksu. Dost tudi bolj sem jo v biološkem smislu spoznala. Zdaj pa pač tudi v psihološkem in osebnostnem.
AŽ: Se vam je zdelo preživetje dneva v jami izziv?

IK: Ja.

AŽ: Si predstavljate, da bi lahko živeli v jami?

IK: Ne.

AŽ: To sva že rekli, a ne. Kaj menite, da so ljudje v preteklosti počeli v jamah? Rekli ste živeli, skladiščili, še kaj?

AŽ: A ste v jami tudi tako kaj razmišljali, samoreflektivno?

IK: Mmm...ne.

AŽ: O sebi, o življenju.

IK: Ne. Vedno je nanoslo na kakšno specifično situacijo.

AŽ: Se ti zdi, da bo ta izkušnja kako vplivala na tvoje življenje?

IK: Ja. Sigurno bo.

AŽ: A je še kaj takega? Kar bi se spomnila, da bi mi povedala? Da ti je bilo kaj zanimivo? Kar ti nič ne pomeni, pa si opazila v jami, pred jamo. To so lahko tudi take neumnosti, veliko kamnov ali pa ne vem...

IK: Umm...

AŽ: Ali pa ne vem to, da se svetloba igra. A je kaj razlike čez dan, zvečer.

IK: Jutranja svetloba, ko direkt tam vzide sonce in potem tukajle pade čez krošnje in potem je še bil moj ogenj in se je ravno ugašal in je bil dim in še tiste meglice od dima. Pa še tam tista jutranja meglica, rosa in je bilo ful lepo. Kaj pa je še takega drugače bilo...

AŽ: To je vse od vprašalnika zaenkrat. Umm...

b) Dnevnik

11:40 Vodja preizkusa zapusti prizorišče.

Posteljo je imela na najširšem delu ob kurišču. Pot do jame ni bila naporna. Najprej sem poskrbela za Vinka, potem pa za njo. Vmes je potekala komunikacija, čeprav je bilo izrecno navodilo, da ne sme uporabljati telefona in naj se ne giblje izven radia 50 m okrog jame.

15.32: IK: Hej, mal izven dovoljenega območja me je zaneslo. En stric ždi tam pri drugi jami. Je to normalno al sm zajebala eksperiment?

15.34: AŽ: Ja upam da si ga pustila pri miru in da nisi komunicirala z njim..

15.36: IK: Nisem. Sem se odstranla.

15.36: AŽ: A te je videl?

15. 38: IK: Ja, izmenjala sma dober dan. Ampak zgledalo je kot da ma namem ostat.

15.42: AŽ: Ne oddaljuj se od jame in ne uporabljaj telefona.

Ob prihodu na prizorišče je bil telefon izklopljen. Po koncu raziskave sva opravili intervju nato pa se je sama vrnila do ceste, kjer jo je pobral oč e. Do mojega avta jo je pripeljal moj prijatelj Aleš List, da sem lahko nemoteno peljala do Pilege Vinka.

12:40

Evo me. Alja je šla točno ob 12.00 (Vem, ker sem pogledala na uro ☺). Odkar je šla sem js nabrala vejevja in dračja, da si zakurim zvečer, ko bo mrzlo. Upam, da sem si nabrala dost, nimam pojma, ker še nikol nisem delala ognja. Upam, da bom sposobna in da mi bo ratalo. Mogoče pa udari strela in mi pomaga. Par paclov, ki so bli malo bolj vlažni sem dala na sonce, da se posušijo.

Še ena zanimiva stvar: ko sem dvignala eno malo bolj tousto vejo, sem vidla (prvič v življenju) eno žival, koda bi bil zelen deževnik. Vrjetno je bla kaka gosenica, zabubljena. V glavnem ful fascinantno.

Alja: Upam, da ne preveč dolgovezim in da te ne motijo moje slovnične napake.

Zdj se odpravljam v jamo, raziskovat, najt plac za spat.

13.20

Ravno sem hotla pisat pa sem vidla da mi je cek po roki lezo. Repelenta seveda nimam, pozabla. Tk da naslednjemu kandidatu bi to priporočala. Sploh če ni cepljen.

No, sama jama je kul. Sploh po začetni minuti šoka, dokler se oči ne navadijo malo na temo in ušesa na kapljanje vode. Alja, si rekla da ni netopirjev? No js sem vidla enega ☺. V tistem zadnjem »predverju«, malo večji »hali« preden se jama razdeli na dva rova. En gre desno gor, drugi levo dol. Tisti desno gor se konča slepo. V tistega levo dol pa nisem šla dalje, ker je bilo preveč spolzko in blatno. Nimam prave opreme (naslednjemu kandidatu priporočam pajac za lazenje po jami).

No, v glavnem v tistem »predverju« je bil netopir. Seveda da ga ne bi vidla, če mi nebi direkt mimo glave priletev. Tu so tok ena neslišna bitja, da je neverjetno. Malo sem ga opazovala kk spretno manevrira, in s kako hitrostjo! Enho lokacija pa te fore. Pol pa sem šla dalje. Nazaj. Aja! V tistem predverju ni bil samo netopir, ampak tudi pir oz. stara piksna od laškega (tista črna) bla je v enem plastičnem vedru (belem) poln vode.

Najprej sem mislila, da je mogoče to kak nastavke za kak eksperiment – ne tvoj. Vem, da takrat, ko smi mi šli v jamo, je mel ta prof. Tone Novak tudi taka vedra nastavljen in mislim, da je gledal, kolko drugega (poleg vode) pokaplja čez tla v jamo.

No drugače je v jami še dost nekih paclov (vej), vidla sem tudi eno platenko in pa eno veščo na steni.

Ko sem se vračala nazaj sem zavila še v en del na levo, tam sem vidla lestev, ki sicer ni vodla nikamor. Zgledla je že dokaj zdelana od vlage in strohnela, tk da ne vem če bi zdržala mojo težo ☺.

Je pa bilo v jami tudi dost nekih podpisov oz. napisov na stenah, imena...nič kaj ni bilo možno preveč razločit. Bli so napisani s tem blatom, nekaj z nečim belim...

(Leave nothing but footprints. Take nothing but photos. Kill nothing but time.)

Citat na prejšnji strani; Mislim, da sem ga prebrala na netu in da velja za neko jamarsko društvo. Ne vem, če sem ga čisto utrofla, mislim, da še neki manjka in mogoče je: »Take nothing but memories« kar bi v mojem primeru bolj velalo ☺. Aja pa še to, te svetilko niso baš nešto jake (močne)☺. Grem jest.

14.30

A ful preveč pogosto pišem? Ne vem kok se smatra za normalno in sprejemljivo ter kolko za psihološko nesprijemljivo? ☺ oz. nestabilno?

Najedla sem se, čeprav nisem vlko pojedla. Malo je postalo mrzlo na klopci, pa sem se šla gret na tista mesta, kjer je sonce še prišlo do tal. Tista redka mesta, ki jih niso zakrivale krošnje. Škoda, da je ta jama na senčni legi hriba in sprašujem se kk bo šele hladno, ko bo čisto zašlo za hrib. Upam, da mam dost cot s sabo.

No, ko sem se grela sem ubila še enga ceka. Pol sem šla malo migat in nabrat še kurjavo. Je kr bolj toplo če se premikam. Opažam, da je tu pri jami bolj hladno – kar je seveda logično.

Malo sem zaspana in malo utrujena – posledica naporenega tedna. Malo je dolgčas. Verjetno bom šla spet malo v jamo.

15.05

Houston, we have a problem. Nisem šla v jamo, kot je bilo predvideno. Šla sem spet po zalogo za kurjavo. Malo izzven dovoljenega območja – ampak nenamerno, ker sem bila na »lovu« za vejami. No in od nekje tam, vidim vhod v še eno jamo – fascinantno – ker še nisem hodila tu. Odločim se, da nesem veje nazaj k vhodu in se vrnem prečkirat drugo jamo. Ko se vrnem drugič, se najprej odločim, da sem dovolj daleč, da se lahko polulam. No potem pa se odpravim k vhodu in že po parih korakih vidim: enega gospoda. Čepi. Fak! A je vido moja rit, ko sem scala? Rečem zdravo in se delam kot da nabiram veje. Od njega ni odgovora, zato še enkrat rečem dober dan. On odgovori isto. Ok, Slovenec je. Js se odpravim s tistimi parimi pacli nazaj. Zdj študiram kan ej? A je nek psihopat, ki čaka noč, ker zdj ve, da neki ljudje si za vikende sami tv? Al da je del eksperimenta in skrbi, da se nič ne nardi?

Hmmm...razmišljam a bi ti napisala sms? Ful se sekiram, da nisem slučajno zdj zajebala eksperimenta. Ojoj.

Škoda, da nimam očal s sabo, bi ga lahko bolje vidla. Zaka ga nisem vprašala kaj počne tu? Ojoj. To zihher ne more bit naključje. Ah zaka sem mogla it tk daleč? Oprosti Alja! Boljš bi blo, da ne bi šla, ne bi vedla in zdej ne bi blo teh problemov.

Zdj ne upam v jamo, da mi ne bi kaj ukrado, ne upam še enkrat tja. Kriza.

To je psihološko ☺ Ko se pripraviš na to, da boš sam pol pa... hmmm...

15.40

Napisala sem ti smse. Deluješ jezna. Oprosti :S

16.10.

Spet sem bla v jami. Na vhodu me je pozdravil netošpirček. Malo se je uštev. Ker zun še ni tema. Je pa sonce že zdavnaj prešlo na uno stran in je temu primerno tudi temneje in bolj hladno.

No, tokrat sem šla v jamo z namenom, da raziščem levi rov (ki ga prej prvič nisem), vendar sem kaj kmalu obupala. Ker ko se se ulegla, da bi se začela plazit, sem spet spoznala, da nimam prave opreme, pot pa je zgledala dokaj tesna in kamničaste izbokline in ko sem posvetila dalje je šel ovinek v desno. Še vedno dokaj ozko in ne vem ali je zgledalo kot slepa ulica, ali pa dejstvo, da nimam očal ☺

(še enkrat oprosti za pohajkovanje) ☺

Prav tako nisem našla nekega primernege placa za spat, v notranjosti je premokro, preblatno, in na prehodu preveč strmo in preveč je kamnov zato bom verjetno spala al kr tule na klopci ali pa nekje čisto na začetku jame, ko še ni mokro.

Pri drugem vstopu v jamo tudi opažam 3 gobe, mislim da so marele. Dam na vejo in spečem na ognju?:) Ena je direkt zravn klopce.

Prej sem šla pozdravit tudi zelenega deževnika, in enega polža sem vidla. Lahko bi si ga udomačila in poimenovala Willson – tako kot v filmu cast away.

17.20

Malo dežuje, še sreča, da sem šla zdj vmes še po eno rundo suhih vej, predn jih zalije. Zdj mislim, da bi jih moglo bit dosti. Vmes sem še jedla in se malo šetala. Postaja dolgčas. Kaj bi dala zdej za eno knjigo. Ne dežuje več kratko je to blo.

Se pa počasi mrači in kolikor vidim čez krošnje se tudi oblači. Od nekje se sliši neka muzika. Neka domača veselica. Ptčki se še oglašajo malo, promet počasi pojenja.

Komarji me napadajo. Grem v jamo. Z zvezkom vred.

Skica.

Ura 17.50

Opažam, da v jami nikoli nisem dlje kot 20min. Tja in nazaj. Tokrat sem šla v jamo z zvezkom. Težko je manevrirat z eno roko. Narisala sem skico in seveda ne v merilu. Pač po občutku, razdalje so verjetno sfaljene, oblike tudi, ampak tk za občutek. Zanimivo je bilo to, da ko sem pisala v zvezek in lučko svetila tja, so se oči spet navadle na svetlo. Ko sem umaknila pogled sem rabila trenutek da se privadim na temo.

Tokrat sem si tudi bolj podrobno ogledala tista drva v velikem predverju. Nekomu je celo uspelo v jami zakurit. In to na dokaj mokrem delu. Zanimivo. Predvidevam, da je bil to kdo od prejšnjih dveh prostovojcev.

Pravkar sem ubila še enega ceka.

18.50

Ura je torej 10 do 7 zvečer. Zamotila sem se z čiščenjem nohtov, ker se mi je ob preteklih obiskih nabralo dosti vsega. Mogla bi si jih počipat včeraj. Postaja že dokaj mračno. Verjetno se ne odpravim več danes v jamo. Vem, da se čuje bedno, vendar je fajn, ko prideš ven iz jame na svetlo ☺.

Vse se že počasi odpravlja spat – ptice in nasploh narava. Promet zmeren. Mislim, da bom počasi se oblekla in čez kako uro zakurla - če mi seveda uspe. Hrane še imam.

19.30

Zdj dežuje. Že kakih 15min fejest naliva. Kriza. Bo malo spralo, pa mogoče je celo malo bolj svetlo. Ne vem zakaj. Mogoče so se krošnje malo upognile in puščajo več svetlobe do tal. Mogoče dežne kapljice razpršujejo svetlobo. Mogoče kaj drugega. Ampak kot zgleda, moj prijatelj netopirček ne bo mogel it na teren. A netopirji letajo po dežju? I wonder...

20.30

Zun še vedno dežuje. Naliva več ampak dež pada. Ker me je zelo zeblo sem si zakurila ogenj. Nije baš neшто a vredno bo. Upam da zdrži. With these hands I made fire! ☺

20.42

Ogenj je začeu ugašat. Zato sem neki ustvarjala. Kadi se ful. Ne vem če delam prav. Zun je že kr tema. Men je toplo. Malo zaradi ognja, malo zato ker sem migala. Škoda da nimam fotoaparata. Bi slikala svoj ogenjček.

21.07

Zakadila sem si cev vhod v jamo. Ognja ni več, js pa tut ne misliv več kurit. Rajši diham normalno. Me bo pa prezeblo verjetno.

Zobe sem si umila, stran od vsega tega dima.

Zunaj je že skoraj čisto trda tema. Predvidevam, da se tu začne pravi psihološki test. Kaj če ne bom zdržala? Ziher bom ful slišala stvari, čeprav un stric, ko sem ga vidla me mal skrbi. Pravkar je mimo mene iz jame priletel netopir. In pravkar sem vidla kresničko.

Kjut!

21.45

Zdj sem se oblekla, namestila, zobje so umiti..

Netopir je moj body guard, kresničke pa moja luč v temi-upam, da jih netopir ne poje.

Lahko noč!

6.45

Dobro jutro! Oz. ni najbolj dobro, ker dobro bi blo ob 10.00 in v domači postelji, ampak je jutro. Js sem pokonci že od 6.00, ker je ful mrzlo! Pol ure in več sem se trudla zapalit ogenj, brez uspeha! Vse je blo preveč vlažno, ker je celo noč deževalo. Še papir se mi ni hoto vžgat. Skor sem že obupala. Porabla sem vse vžigalce (ostale so 3), in vžigalce se niso hotle zapalit ker je bla škatlica tok vlažna. No ampak jaz se ne dam! In zdaj imam zelo lep ogenjček! Boljši je kot včeraj! Ne kadi se toliko. Se pa čuje cvrčanje – izparevanje vode iz vej.

Ah.. prav lepo je. Ali bo izgledalo čudno, če rečem, da sem ponosna nase? Ne samo zaradi ognja, tudi zato, ker sem preživela noč. Počutim se neustavljivo in občudujem Bear grilsa.

Torej moja noč je bila:

- a) Mrzla: nekje od treh zjutraj me je konstantno zeblo
- b) Neudobna: Napram domači postelji, drugače mislim, da sem si izbrala dobro mesto. Malo je vse skupaj viselo navzdol...ampak ok! ☺
- c) Neprespana: Najprej sem rabila več kot 2 uri, da sem zaspala (nonstop me je tiščalo na wc) in moj vm se je igračkal z mano! Ničkaj preveč hudega; to kar sem pričakovala – določeni zvoki in sence so mi dali vedeti da nisem sama«. Pa čeprav sem bila. Mislim, da je delni razlog zato tudi gospod, ki sem ga videla čez dan.

Ura je zdaj 7.10 – ne, ne pišem tako počasi, ampak sproti nalagam na ogenj, ker je še vedno mrzlo, pa čeprav imam na sebi 3 novagice, štrample, triko, 2 trenirki in pižamo, zgoraj pa sp. Majco, 2 majici in 2 dokaj topla termoflisa. – sem zmrzljiv človek ☺

Zdaj grem jest, potem pa dalje.

8.36

Here comes the sun, little darling, here comes the sun, and I say...

Sonce je že vzšlo iznad hriba, razblinilo je tiste jutranje meglice, ogenj je že tudi ugansil, dim se je razkadil, jaz sem se najedla. Malo sem šla v šetnjo, malo jutranjega razgibavanja, noge – pozdrav soncu pa to. Opažam, da me ful bolijo stegenske mišice; ne vem a zaradi plazenja po jami včeraj, a mogoče zarad jogginga prejšnji tedn, pa se nism dost ogrela/raztegnala.

No zdaj sem se zamotla z gledanjem pajka ob moji klopci in kako elegantno ovija mušico v svojo nit. Ponoči so se mi nonstop neke žvadi zabijale v faco, najbrž komarji (ker menda zaznajo konc. CO2, ki jo izdihamo), pa verjetno še kaj.

Včeraj zvečer ko nisem mogla zaspati sem štela promet; res ni bil gost, vendar več kot sem pričakovala, nato sem štela dežne kaplje (10, 125, 210, 536...), in nato old school: ovce ☺

Razmišljala sem o svoji družini, o svojem dragem, o življenju, predvsem pa sem razmišljala o Gani in kako jo pogrešam. Kako srečna sem bila tam.

Razmišljala sem, kako fajn bi bilo imeti internet, da bi pogledala rezultate tekem – brat je namreč v Moskvi na turnirju ulične košarke. In včeraj so igrali četrt/finale! Upam da so zmagali.

Zdaj imam v planu še malo posedeti na sončnih žarkih, ki si utrejo pot do tal, se prebijejo čez krošnje. Nato grem v jamo – raziskat še neraziskan rov! Upam, da me boleče mišice ne bojo ovirale.

9.30

Evo me iz jame. Tokrat sem bla malo dlje. Dobro pol ure. Raziskala sem vsak kotiček, zdaj sem ziher da nič ne vodi kam dalje. Jama je izolirana. Splazila sem se v tisti levi rov in ja - res je bila slepa ulica, takoj za »ovinkom«. Še enkrat sem šla preverit vse rove, tokrat lažje in hitreje, saj sem vedela, da se lahko umažem – ker ne bom več spala v tej trenirki. Na rokah sem imela rokavice kar je olajšalo manevriranje, zato sem potovala hitreje.

Na glav sem imela kapo – še sreča ker sem ene parkrat počohala z glavo ob strop ☺.
Zdaj bom malo poležala, ker sem zgodaj vstala + sonce sije direkt na moje ležišče ☺

3. PROSTOVOLJEC ŠT. 3: VINKO

a) Intervju

13. 7. 2013–14. 7. 2013

PRIČETEK: 11.20

KONEC: 11.55

VREMENSKI POGOJI: sončno; jutranja temperatura približno 17 °C

ČAS POTI: 15 min; težavnost: 4

VPRAŠALNIK

1. Starost: 49 let
2. Izobrazba: specialist managmenta
3. Poklic: računalništvo
4. Lokacija odraščanja: vas / mesto – vas
5. Verska pripadnost: /
6. Narodnost: slovenska

DOBESEDNI PREPIS POGOVORA

14. 7. 11.10

AŽ: Prvo vprašanje. Kako se počutite?

VJ: Krasno.

AŽ: Nimam tvoje starosti napisane...

VJ: 49.

AŽ: A ti je bil problem, ker je malo dlje trajalo?

VJ: Ne.

AŽ: Izobrazbo imaš pa?

VJ: Specialist managmenta.

AŽ: A to je tudi potem poklic potem, a ne?

VJ: Kot poklic se ukvarjam z računalništvom.

AŽ: Prebivališče?

VJ: Naslov? **Izloženo zaradi varovanja osebnih podatkov.**

AŽ: A to je pri Mislinji?

VJ: Da.

AŽ: Lokacija odraščanja? Vas ali mesto?

VJ: Vas.

AŽ: Verska pripadnost?

VJ: Nobena.

AŽ: Narodnost je slovenska, a ne?

VJ: Slovenska

AŽ: Bratje, sestre?

VJ: Sestra pa trije bratje. Ena pa je že umrla.

AŽ: Koliko so stari?

VJ: Najstarejši je 54 letnik. Letnice rojstva. No, saj to računam...ali pa če si kar letnice napišeš. 54, 56, 59, 64.

AŽ: Še enkrat, če mi lahko poveš, kaj je bil razlog, da si se odločil za sodelovanje.

VJ: Zanimivo se mi je zdelo kot izkušnja neka taka, da to poskusim.

AŽ: Za eksperiment ste izvedeli od Saše, a ne?

VJ: Ja.

AŽ: Mene nisi poznal od prej?

AL: Ne.

AŽ: Ja vprašam, a ne. Včasih pa me kdo pozna.

AŽ: Interesi v življenju? Poleg službe. Čim več pa karkoli.

VJ: Zadnjih par let me predvsem zanima duhovnost, kakšne nove izkušnje. Služba še najmanj. Izkušat nekaj novega. Nekaj odkrit, kaj takega.

AŽ: Šport?

VJ: Tudi s športom sem...zadnja, zadnje leto in pol začel tečt tako, da še kar hodim na take teke 10, 21 km.

AŽ: Kaj pa fotografiranje, umetnost, glasba?

VJ: Tako čisto ljubiteljsko rad fotografiram, pa ne vem – potovanja, pohodi, hoja peš, biti v naravi.

AŽ: Se pravi bolj take individualne zadeve.

VJ: Ja, veliko stvari s Sašo počneva skupaj.

AŽ: Ampak ne take skupinske? Pa da je več ljudi, gužva...

VJ: Pač redko.

AŽ: Kako bi opisal svoje življenje v parih stavkih. Saj vem to je ful težko, ampak...

VJ: No, bi rekel, da mladost je bila taka, še kar travmatična. V taki družini, recimo, ne vem, ammm...ko je bilo veliko alkohola pa to in ne vem jaz sem si zelo hitro si potem ustvaril družino in se mi zdi, da sem šele potem zadnjih 20let sem se tako našel pa zaživel.

AŽ: Ste srečni v življenju?

IK: Ja. Vedno bolj.

AŽ: To je super. Potem so pa zdaj bolj taka vprašanja, to je bilo par bolj osebnih.

AŽ: Predznanje na področju jam.

VJ: Pač čisto tako zelo tisto običajno, nič kaj posebnega.

AŽ: Nisi nikoli se pač tako posebej zanimal za jame, da bi si bral.

VJ: Pač tolikor kolikor sem naletel na to, da bi pa prav posebej pa ne.

AŽ: Kaj pa na področju arheologije. Tukaj pa imaš malo stika, kajne?

VJ: Ja glede na to, da je žena arheologinja pač toliko kolikor pač

AŽ: Ona pove verjetno, a ne?

VJ: Ja.

AŽ: A pa te je zanimala arheologija? Da si kdaj kej posebej o tem debatiral.

VJ: Čist tako normalno.

AŽ: Se prav, i kaj mi lahko potem poveš o jami. To. kar si prej vedel.

VJ: A o jamah na splošno?

AŽ: Na splošno. ja.

VJ: Mislim s kakega vidika, nastanka ali?

AŽ: Karkoli, ja. Nastanek, T, kako zglejajo, koliko jih je, karkoli...

VJ: No recimo za ta predel Tisnika sem slišal, da je, če gledamo, da je to bivša Jugoslavija, na kvadratni kilometer največ recimo teh jam in tega. Sem to par let nazaj prebral in mi je blo zelo zanimivo. Drugač pač jame kot take imajo recimo v notranjosti pač konstantno T, nastanek teh apnenčastih je zarad vode pač, ki je raztapljala in mehansko recimo...zdaj za ta predel, sama Huda luknja...so bili pač trije vodni rovi in da sta pač ta dva dostopna od zunaj. Za ta predel vem, da je kaj je že tale Brodar, da je

raziskoval. Zdaj, a je to bilo naseljeno ali ne, ne vem. V tej spodnji Špehovki. Tam naj bi bili ti medvedji obrusi, kaj več pa ne vem.

AŽ: No, saj to je že veliko! A to veš, koliko jih je v Sloveniji. Jam.

VJ: Po številu vseh jam? Mislim, jaz vem samo te večje. Postonjska, Škocjanska ...

AŽ: Ponavadi je odgovor veliko. A veš kakšna je T v jamah. Aja, saj si že rekel. Konstantna, a ne?

VJ: Zdaj konkretno je to nekje 10, 12, 14 stopinj...ne vem.

AŽ: Ja, odvisno je v bistvu koliko je povprečna temperatura okoli jame. Tistega območja, a ne. A si kdaj kaj sam prebreš o arheologiji ali ne?

VJ: Mislim, če je kaj takega, da mi je zanimivo, ja.

AŽ: Kaj je arheologija, to sigurno veš? Kaj raziskuje?

VJ: Pač to je veda, ki raziskuje pač materialne ostaline na osnovi katerih pač sklepa o tem življenju v preteklosti.

AŽ: Ali imaš kaj predznanja o arheologiji v jamah? Razen tega, da je Brodar to raziskoval?

VJ: Kaj posebnega ne.

AŽ: Ok. Katere predmete ste najbolj pogrešali teh 24 ur?

VJ: Nobenih.

AŽ: Če bi lahko vzeli s sabo, bi vzeli še kaj?

VJ: Nič. Mislim.

AŽ: Tudi kaj za oblečt ali pa karkoli. Ti je bilo mrzlo?

VJ: Edino proti jutru je bilo malo mrzlo, ampak ni bilo tako hudo, da bi se ne dalo zdržat.

AŽ: Ali si rabil dolgo časa, da si zakuril? Verjetno si kuril?

VJ: Sem ja, ampak je kar šlo.

AŽ: Pa si že prej znal zakurit?

VJ: Ja.

AŽ: No, eni ne znajo. Ali te je bilo v jami kaj strah?

VJ: V bistvu na začetku me je bilo. Takoj ko sem prišel, sem šel si ogledat. Tako nisem vedel, kako je to globoka jama in sem pač obhodil vse. Najprej sem pričakoval, da bo še globlja, da bo večja, potem tisti zgornji del sem našel in sem mislil, to je to. Potem sem pa našel še tisti zgornji del in kot pa sem potem še do tistega šel pa sem potem na desni do konca; tam sem še našel še en ozek rov. Sem še mislil najprej, da bi lezel dol, ampak se je videlo, da je čisto taka ozka, rajš ne. Zdaj ne vem, ali je tam še prehod naprej ali pa je samo tako ozko zgledalo. Pa spolzko tako da ...

AŽ: Razlog je pa pač, da ti je bilo neprijetno, da bi šel naprej ali zaradi varnosti?

VJ: Mislim, ker je bilo tako ozko, da niti ne bi prišel skozi. Ne vem, a si videla tisto je čisto ta zadnji del.

AŽ: Vem, ja.

VJ: Po mojem niti ni prehod, ker je tak, kolikor sem s svetilko posvetil dol, da je še tak...

AŽ: Ja, jaz ne vem, da bi tam še... A te je v življenju na splošno kaj strah?

VJ: Zdaj ne, ko sem bil pa mlajši, me je pa še kot najstnika vem, da me je bilo; pa tako neprijetno zunaj, ko sem ponoči šel mimo pokopališča ali kaj takega. Zdaj pa.

AŽ: Tudi ne višina...živali kakšne.

VJ: Ne.

AŽ: Zdaj to te bom potem, v bistvu ti bom poslala po mailu, ko bo konec. Da bi samo pogledal, če slučajno koga od udeležencev poznaš a ne.

VJ: Od teh, ki so tu že bili?

AŽ: Ja, pa od tistih, ki še bojo. Zdaj 10 vas bo, samo to ti bom na koncu poslala, pa boš samo povedal, da mam, če slučajno kaj... To je sva rekla, religija..a je?

VJ: No, vzgojen sem bil v neki krščanski veri, ampak nisem veren.

AŽ: Ampak nisi veren v tem smislu...

VJ: Religije kot take.

AŽ: Kaj pa drugače.

VJ: Drugače imam pač svoje...

AŽ: Veruješ, ne vem, v nekaj drugega.

VJ: Tako.

AŽ: Ne, ker to je zelo pomembno. Veliko ljudi reče, da so ateisti, ne, samo recimo ateist in agnostik ni isto. In to ljudje ful ne poznajo razlike več. Vsak reče sem ateist, ker ne veruje v boga, samo to še nič ne pomeni.

VJ: Ne, ampak jaz sem rekel to v smislu religije.

AŽ: Ja, ja. Vraževerje?

VJ: V kakem smislu.

AŽ: Če si vraževeren? Če verjameš v vraže, uroke...take stvari.

VJ: Ne. To je že tako na tanki meji. To v klasičnem smislu ne.

AŽ: Recimo, če gre črna mačka čez cesto...

VJ: Ja, to ne...ampak tako, bom rekel, določene stvari, ki so pa mogoče za koga drugega vraževerje, pa v zadnjih letih čisto drugače gledam na to.

AŽ: Ok. Se pravi potem tudi verjameš v te razne obrede in to.

VJ: Ja.

Se mimo pelje kolesar. Se pravi ravno prav sem prišla, da te ni zmotil, čeprav jaz ne vem, če naju je sploh videl tale. Ni, a ne?

AŽ: Obredi mislim tako kot taki...

VJ: Obrede recimo tam je bilo zelo zanimivo (v Boliviji) smo delali s predniki našimi. So bili določeni obredi in ko gledaš tisto, recimo, tiste ljudi, ki so na nek način še vedno staroselci pa to in nekako kar verjameš v to, kar počnejo in da tudi ti obredi imajo nek smisel, čeprav je to pač neko dejanje, ampak poanta je, kaj človek verjame, kaj je s tistim, kar se pač zgodi.

AŽ: Jamo si raziskoval si rekel?

VJ: Ja, bil sem, mislim, da kar 4. Potem sem še enkrat šel nazadnje tako, da sem kar štirikrat celo obhodil pa...

AŽ: Kaj pa pomeni za tebe raziskovanje?

VJ: Mislim, raziskovanje v tem smislu, da sem si pač ogledal vse prostore pač..mislim gledal, če so kake živali, potem recimo te kapnike pa vodo...mislim..

AŽ: No, saj to je to.

VJ: Kup takih stvari sem pač zanimivo opazil...

AŽ: Kaj pa ti je vzbujalo najbolj prijetne občutke?

VJ: Najbolj prijetno je bil posebej ta zgornji del, ko se kar naenkrat ne sliši več. Tisti hrup s ceste, ta tišina, tak mir...tisto...

AŽ: Kaj pa tema. Neprijetno?

VJ: Ne, potem, ko pač vidiš, ko poznaš, kje si, je tudi tema...vedno, ko sem prišel v tisti zgornji del, sem recimo luč ugasnil pa sem bil v tisti temi, tišini.

AŽ: A pa ti je bilo potem vseeno prijetno, ko si prišel na svetlo. Je bila kakšna razlika?

Bi ti bilo isto, če bi bil 24 ur v temi?

VJ: To sicer ne vem tako v začetku, ko ugasneš luč se zdi čista popolna tema tam v zgornjem delu. Potem pa tako z leve strani oči navadijo pa vidiš, da tako malo svetloba preseva in...zdej ne vem skos v temi, kako bi to zgledalo.

AŽ: Ampak mislim, ko prideš ven, a ti je pač ti je kakšna razlika, če si v temi ali ko si tukaj?

VJ: Pač zdi se mi, da ko postopno prideš iz tega dela dol, se tako počasi navadiš na svetlobo tudi ta zavesa iz teh dreves..je prijetno potem spet prit na svetlobo pa ...

AŽ: Ste šli tudi ven iz jame? V okolico, a ne?

VJ: Šel sem samo tule dol pa tule gre enih par 10 m.

AŽ: Si kaj posebnega opazil? V okolici?

VJ: Zanimiva so mi ta ozka drevesa, nasploh pa sama skala, ta previsni del.

AŽ: Meni je tudi okolica fascinantna.

VJ: Res je...Zdej ne vem, če vidiš, a vidiš tisti del tamle? Popoldan recimo sem narisal...a vidiš kaj v tistem delu? Opaziš kaj?

AŽ: Ne.

VJ: Glej jaz sicer drugač imam dioptrijo, ampak v tem delu, glej, mi je tako kot neka gamsova glava. Pa sfinga. To je oko, pa tu raste ven...Kar naenkrat sem to opazil in že od včeraj opazujem. Vedno, ko tja pogledam, vidim to sfingo.

AŽ: Si videl, prejšnji prostovoljec je rekel, da je blo ful kresničk? A je bilo to tudi zdaj?

VJ: To je tudi notri napisano. Včeraj zvečer...tu je bil sicer malo ogenj in ko se je stemnilo. In kar naenkrat vidim tamle v grmu..lučko..in so kresničke in so začele kar tako so se dvigale..in je blo fantastično! Ene v tem delu recimo priletijo pa se usedejo na strop in...to je bil tak pogled, mislim božansko...ta tema zadaj pa tiste kresničke, čisto počasi so prihajale po hribu dol pa potem sem...

AŽ: Ja, to mi je razlagal. To moram jaz tudi sprobat, ker drugače jih nisem še videla tukaj. Je pa že prejšnji teden rekel ja...

VJ: Mislim super res! Tisto je res bilo tako...

AŽ: Koliko časa so pa bile tukaj? Dolgo?

VJ: Mislim tako, ko sem jih opazil...se mi zdi en tak prvi val, ko da bi od nekod prišle, potem jih je bilo pa vedno manj, ampak še občasno je katera priletela. Tako do tukaj, recimo 10–15 m. Pa so se usedle na strop, nekatere.

AŽ: Ful dobro.

VJ: Nisem bil pozoren, ampak ko sem tja pogledal...tako ko so se dvigale, a veš tako...

AŽ: Še nisem nikoli videla to..mora biti res dobro. Že to vidiš imaš priložnost, ne vem, mislim. Kako bi pa opisal okolico okoli jame?

VJ: Ta pogleda, ta velik pogled ven...to zeleno listje...to je super. Potem včeraj popoldne...sem si pisal, je začelo deževati in je ful lilo in tisti dež, ki se sliši in bliski...prav..v jami vse super.

AŽ: Dober občutek?

VJ: Ja, ja. In potem še ponoči. Tudi enkrat. Okoli dvanajstih, enih, spet je lilo in slišiš spet tisto vse se tako...prostor še tako ojača tisti zvok.

AŽ: So zvoki tukaj notri, to kapljanje in to...

VJ: Tisto je prav posebej, ko sem bil včeraj prvič tam v tistem zgornjem delu, sem ugasnil svetilko in potem se čuje nekje, ko prav neko vodo, prav tak mali tolmunček vode...v glavnem super je. Tudi ponoči tako enakomerno slišiš tiste kapljice...

AŽ: Meni je to najbolj fascinantno to, da je tišina skozi. Tudi če so tisti avti, kar nekako izklopiš.

VJ: Postopno ja...ampak saj pravim, ko greš pa noter prav v jamo, je pa kot bi odrezal tisto tišino.

AŽ: A ti je bilo kaj moteče v sami jami?

VJ: Ne.

AŽ: Prejšnji je rekel, da mu je bilo zelo moteče, da je umazano, da je pač nekih ful odpadkov. Si kaj opazil?

VJ: Ne, kakšna plastična steklenica, predvsem tukaj. Pa notri na tistem koncu so bile tudi neke plastične posodice, pustijo...

AŽ: Pravijo, da včasih kakšni ne vem klošarji tukaj se klatijo. Jamarji tukaj nadzorujejo pa hodijo sem pogledat. Mi smo bili zmenjeni, da ne hodijo, samo pač ne moreš na to...

AŽ: O čem si razmišljal, ko si bil v jami? Sej ni mi treba čisto natančno.

VJ: V sami jami.

AŽ: Tule...

VJ: Sam tako skozi nekaj razmišljal.

AŽ: Vse mogoče.

VJ: Ja...se mi je zdelo že proti večeru in danes, da so se misli umirile.

AŽ: Ja ne moreš zaspal zvečer, ker...ja.

A si kaj razmišljal o sami raziskavi?

VJ: Parkrat sem pomislil, a je sploh namen...me zanima predvsem ta znanstvena hipoteza. Jaz sem prišel predvsem zaradi sebe. Se nisem s tem potem ukvarjal.

AŽ: A je bilo kaj razlike, kako si se počutil čez dan. Pa ponoči?

VJ: Mislim, razlika pač mogoče zvečer malo, ko postane temno malo pomisliš, a pride kakšna žival mimo ali pa kaj takega, drugače pa nič kaj posebnega. Dvakrat, mislim, da zvečer enkrat, ko se je stemnilo sem slišal eno tako lomastenje, ampak se mi je zdelo, da se je nek kamen...treščil v neko vejo. Drugače pa nič kaj takega.

AŽ: Pa ni, da bi te bilo strah tega?

VJ: Ne.

AŽ: A je bilo kaj obiskovalcev. A je kdo prišel?

VJ: Edino včeraj okoli treh je...kar naenkrat prišla tule ena ženska in potem me je zagledala in rekla dober dan. Pa sem rekel dober dan in se je obrnila in šla nazaj.

AŽ: Ok.

A si imel dovolj hrane.

VJ: Več kot dovolj.

AŽ: Kdaj si pa spal?

VJ: Tam okol pol 11 h sem se tukaj ulegel pa potem ene pol ure sem rabil, ob nekje pol 12 h sem zaspal, pa potem sem se ponoči ene 2 x, 3 x zbudil, ker je bilo malo mrzlo pa potem tisti dež, drugače sem pa spal do jutra pa sem potem se zbudil.

AŽ: To se kar spočije človek.

VJ: Ja, sicer je malo trdo, ampak...

AŽ: Kje si pa spal?

VJ: Prvo sem mislil, da bom tam na tistem delu, potem sem pa mel tule ogenj, sem pa kar tule položil na tem delu.

AŽ: To si zgleda vsi isto zberete.

VJ: A res? Sem še prej razmišljal, da bi kje tam, ampak je premokro, prevlažno tako da...

AŽ: Verjetno, če ne bi deževalo bi bilo verjetno tudi lažje tam na tistem delu.

Samo če pa dežuje je pa...

Kaj ti je pa bilo v jami najbolj zanimivo, ko si šel notri?

VJ: Zanimiva je bila nasploh jama, ti deli, ki so nastali iz apnenca, pa na stenah sem opazil taka zlato-rumena barva kar tako svetlikalo se je. Srebrna, zlato-rumena in sem najprej mislil, da...pa sem s prstom in se kar razmaže kot neka barva. Super zgleda. Sem posvetil s svetilko – taka zlato-rumena povsod.

AŽ: To verjetno od kamnin.

VJ: Ja, iz tistega ven...

AŽ: Če bi lahko kaj fotografiral, ali bi kaj fotografiral?

VJ: Predvsem tule ta del...ven iz jame. V jami pa tudi verjetno bi, ja.

AŽ: Si opazil kakšne predmete v jami?

VJ: Na enih dveh delih sem videl, da je nekdo kuril, manjši ogenj, pa tiste plastične posodice. Drugače pa kakšnih drugih predmetov ne. Sem pa v tisti čisto tazadnji jami, ko je tako levo slepi rov, sem na tleh, ko sem šel tja, sem že včeraj, je bilo malo oglja na tleh tako čisto razmazano, ena taka rastlinica. Ne vem, kako je to prišlo notri. Tako enih 10 cm taka čisto bela pa dva listka. Pa še ena zraven, tista se je že posušila, v glavnem ne vem iz enega semena je to zraslo, ker tam skor ne...pač ni svetlobe. In potem sem danes, ko sem četrtrič šel, sem se spomnil na to in sem odnesel ven in tam pri eni bukvi posadil.

AŽ: Kaj pa je zaena rastlina?

VJ: Ne vem. Ena taka čisto mala listka ima in eno tako stebelce.

AŽ: A si že slišal kdaj za kako zgodbo o tej jami?

VJ: Slišal sem samo za ime, da sta pač ta Špehovka in Pilenca, drugač pa zgodbo ne poznam.

AŽ: Kaj pa za pomen jame v preteklosti, kaj jama pomeni?

VJ: To v kakem smislu?

AŽ: Ja, ali duhovnem ali kot pač ne vem, kar so ljudje uporabljali za kaj...

VJ: Lahko domnevam, da je bilo to pač neko naravno zatočišče, drugače pa z vidika duhovnosti bi lahko rekel, da je to kot neka maternica zemlje. Da so pač to verjetno neke energije, sicer jaz to ne čutim toliko, ampak je neka energija tu prihaja iz zemlje in se pač zadržuje s tem, kar je zunaj.

AŽ: A pa si kdaj že kaj zasledil, ko sta potovala, da bi v jamah kaj govorili?

VJ: Ne.

AŽ: Ko drugače recimo na Havajih, kjer jaz to raziskujem, so jame ful pomembne. Notri imajo ful obredov, pokopavajo notri, pač ful zanimivo. A si kaj slišal o Špehovki, Hudi luknji, kake zgodbe?

VJ: O Špehovki, da so pač tisti medvedi pa ne vem...kosti, ki so jih našli notri. Sem pa o sami Hudi luknji od tega, da je pač v prejšnjem stoletju pred 2.svet. vojno je bila gostilna v tistem vhodnem delu jame, pa pred tem ne vem točno, v katerih letih je ta puščavnik Eremit je živel. Drugače pa...

AŽ: Kaj pa bela gospa?

VJ: To je pa že dolgo let nazaj, ko so pravili, da neka jaga baba po tej Hudi luknji...nekje 30 let nazaj...neko obdobje, ko so...

AŽ: No, to je še zdej...štopa..pa se usede v avto.

VJ: No, to zdaj nisem slišal. Kakih 30 let nazaj pa...

AŽ: Lahko ti pošljem...zbral vse zgodbe in tudi piše iz česa to pride, ker to je v bistvu iz teh strahov, ko so bili nekoč tolovaji tukaj notri.....

AŽ: Ali je ta zgodba kakorkoli vplivala na tebe?

VJ: Ne.

AŽ: Rekel si, da si bil v Postojnski jami.

VJ: Ja, pa tega je že kaj precej časa nazaj.

AŽ: Nima veze, a si bil še v kakšni jami?

VJ: No, pa v tej Hudi Luknji, ja. (je šel na trekning)

AŽ: A je kakšna razlika?

VJ: Absolutno je ta HL čisto nekaj posebnega, ker je pač čisto neturistična in tako da s tega vidika se mi zdi super.

AŽ: Kaj pa tebi osebno pomeni jama. A ti kaj? Ti je prej kaj pomenila, preden si prišel sem? Si kdaj razmišljal kaj o jamah?

VJ: Pač nek tak poseben čar ima. Neko skrivnostno drugačnost, nekaj neznanega.

AŽ: To sva pa rekla, da te ni bilo v nobenem trenutku strah v jami?

VJ: Ne.

AŽ: A se ti je zdel to izziv? Preživeti v jami 24 ur.

VJ: Mislim, to je premalo časa, da bi rekel, da je nek izziv. To je pač bolj taka, da vidiš, kako je.

AŽ: Si predstavljate, da bi lahko živeli v jami?

VJ: To sem danes tako pomislil, da bi živel in sem tako razmišljal, kaj bi počel. Predvsem če bi pač, da ne bi hodil ven, da bi bil samo v tem kot zdaj.

AŽ: A pa bi lahko?

VJ: Treba bi bilo poskusit. Koliko časa je vprašanje, ampak mogel bi poskusit, da bi se človek navadil.

AŽ: No, to ne bo drugi del.

Kaj pa misliš, da so ljudje v preteklosti počeli v jamah?

VJ: Se mi zdi recimo, no zdaj, po mojem je bilo to predvsem neko zatočišče, naravno.

AŽ: Še kaj drugega? Drugače pa so tudi recimo med vojno tukaj notri skladiščili. Prav v teh vseh treh pa neke bolnice so imeli, pa tudi prej so, že v prejšnjem stoletju, v srednjem veku so tolovaji ful ropali in so potem imeli zaklade notri.

VJ: Zanimivo.

AŽ: Drugače pa jame so bile kot prebivališča, vendar to še zelo tako ni še čisto sigurno. Ali so dejansko stalno bila prebivališča ali so to bolj taki zavetišča varianta na poti, da so se malo ustavili, večinoma pa bolj za kakšne obrede. So tudi take, kjer so pokopavali notri. V neolitiku so cela pokopališča notri...Ajdovska jama recimo. Tako, da so že v preteklosti predstavljala nekaj.

AŽ: A ste v jami tudi tako kaj razmišljali, samoreflektivno?

VJ: To na kak način.

AŽ: Si kaj razmišljal o sebi, se poglobljal sam vase.

VJ: Toliko kolikor običajno. Nič posebnega.

AŽ: Se ti zdi, da bo ta izkušnja kako vplivala na tvoje življenje?

VJ: V vsakem primeru je zanimiva tako, da nek bom reku nek vpliv sigurno je. Koliko...

AŽ: V negativnem smislu verjetno ne?

VJ: Ne, to ne. Je zelo taka pozitivna izkušnja.

AŽ: A je še kaj takega? Kar bi se spomnil, da bi mi povedal? Mogoče ti niti ni bilo pomembno, pa si samo opazil...

VJ: Sem napisal. Prav posebej..

AŽ: Negativni... A se ti je zdelo česa veliko, česa malo?
Potem je pa to to, nič se ne sliši posebnega.

b) Dnevnik

11:30

Takoj po prihodu, me je najbolj zanimala sama jama, zato sem se odpravil na ogled. Ogromen polkrožni vhod v jamo in sam vhodni del jame je name naredil velik vtis. Skoti nekoliko manjši prehod, ki se nahaja na desni strani vhodnega dela, se odpre nekak osrednji del, ki je že bolj podoben jami. Takoj sem opazil, da je vse postalo tišje in da ni bilo več slišati prometa in avtomobilov, ki vozijo skozi Hudo luknjo. S prižgano čelno svetilko sem opazoval jamo, poslušal kapljice vode, ki so s stropa padale na tla. Zrak je bil prijetno svež. Zaradi mokrih in spolzkih tal je treba hoditi previdno. Obhodil sem skrajni desni del jame in bil kar malo razočaran, saj sem pričakoval, da jama sega globlje v Tisnik. Potem pa sem na levi strani opazil še en prehod in ko sem stopil skozenj, »odkril« še tretji del jame. Ta del pa je že precej bolj temen in podoben pravi kraški jami. Opazoval sem stene in kapljice vode so zgledale kot drobni biseri, ko sem nanje posvetil s svetilko. Z miniaturnih kapnikov, velikih komaj kakšen centimeter, je kapljala voda, ki sem jo ujel na prst in okusil. Zdelo se mi je, da je polna raztopljenega apnenca. Gledal sem okrog in iskal še kakšen prehod v notranjost jame. Čisto na skrajnem desnem delu sem opazil zelo ozek rov, ki se strmo spušča navzdol. Na koncu je bilo videti izredno ozek rov, vendar je vprašanje, če bi se dalo priti skozenj. Ker so dostop do rova zapirale velike in spolzke skale, se mi je zdelo, da nima smisla, da poskušam riniti naprej. Večji del površine tega dela jame se pod sojem svetilke čudovito svetlika v srebrni in zlatorumeni barvi. Čeprav zgledata kot drobni kristalčki, pa se ob dotiku s prstom, razmažejo kot barva. Na delu majhne previsne stene nad mojo glavo pa je bilo videti tudi nekaj škrlatno-vijolične barve. Jama zglada prazna in brez živih bitij. Ko pa sem pogledal nekoliko bolj od blizu, sem na kamnu na tleh opazil kakšne tri centimetre velikega in čisto črnega hroščka. Ker mu je manjkalo eno krilo, se mi je sprva zdelo, da ni živ. Ko pa sem se ga dotaknil s prstom, pa se je premaknil in tako sem spoznal prvega soseda v jami. Potem sem ugasnil svetilko in počepnil na tla. Bila je popolna tem. Poslušal sem kapljice vode, ki so izmenično padale s stropa. Nekatere so padale na skale in se s topim tleskom razpršile, potem pa sem slišal, da na nekaterih mestih kapljice padajo v nekakšne tolmunčke oz. jamice z vodo. Po nekaj minutah so se oči privadili na temo, ki vendarle ni bila popolna tema, saj se je v spodnjem delu videla rahla svetloba, ki je prosevala skozi prehod. Od čepenja so me že bolele noge, zato sem prižgal svetilko in vstal. Poiskal sem tolmunček, v katerega sem prej slišal kapljati vodo in v njem je bilo približno liter vode, ki sem jo že poskusil in si z njo umil roke. V primeru žeje bi bila to kar uredu rešitev. Ko sem se spustil nazaj do prehoda iz zgornjega dela jame in stopil skozenj, sem začutil, da je v osrednjem delu jame kar precej topleje. Čutiti je bilo topel zrak, ki se je dvigal iz sotestke. Na stropu prehoda sem opazil pajčevine in spoznal pajka, kot drugega prebivalca jame. Čisto na levem delu osrednjega dela jame, sem našel še nekaj metrov dolg slepi rov. Na moških kamnitih tleh sem videl prgišče črne barve, ki je zgedalo kot razpadlo oglje. Iz njega je pognala majhna rastlinica, ki je imela skoraj deset centimetrov

dolgo in popolnoma belo stebelce in na koncu dva majhna lističa blede rumene-zelene barve. Vrnil sem se v vhodni del jame in po pogledu na uro ugotovil, da je ta pohod trajal skoraj eno uro. Pogled iz notranjosti jame je čudovit. Skozi zeleno listje visokih in čisto tankih bukev, se prebujajo sončni žarki in osvetljujejo vhod v jamo. Zdaj torej vem kje sem, kakšna je jama in kaj je v njej. Ulegel sem se na desko ob kurišču in zaprl oči. Slišalo se je ščebetanje ptic in spokojnost so motili zvoki avtomobilov, ki so se slišali iz soteske. Ne spomnim se, kakšne misli so se mi podile po glavi, vendar sem kar nekajkrat napol zaspal. To sem pripisal jutranjemu deset kilometrskemu teku.

13:30

Po skoraj uri poležavanja, me je kar malo zazeblilo. Zato sem oblekel dolge hlače, majico z dolgimi rokavi in povrh še vetrovko. Ogledal sem si zunanost vhoda v jamo, potem pa me je zopet zamikalo, da bi si še enkrat ogledal jamo. Tokrat sem se v osrednji del jame povzpел po rovu na desni strani vhoda. Jama mi je zdaj bila že bolj domača in poskušal sem odkriti še kaj novega. Na stropnem delu jame sem opazil čudovit steber okrogle oblike in visok dober meter in pol. Ponovno sem šel v zadnji zgornji del jame in si še enkrat ogledal ozek rov na koncu. Tudi črni hrošček je bil še vedno na istem kamnu na tleh, le da se je medtem obrnil za 180 stopinj. Na kamen zraven sem postavil še enega, se vsedel nanj in spet ugasnil svetilko.

Če že imam priložnost, je to treba izkoristiti in izkušati temo in tišino. Po kakšnih desetih minutah sem spet prižgal svetilko in se odpravil nazaj. Tudi na stenah sem opazil pajke in kasneje še v osrednjem delu jame videl, da so to najbolj množični prebivalci jame. Stopil sem na veliko skalo na sredi jame in poskušal, kako se sliši moj glas. Čeprav se nikoli nisem imel za pevca, pa se mi je zapeta Gayahi mantra zdela čisto v redu. Potem sem se spomnil še stare Sikhovske pesmi, ki smo jo peli na Camino v Španiji in z njo zaključil preizkus akustike. V osrednjem delu jame sem na stenah in na skalah na tleh opazil veliko zelene barve. Čeprav sem najprej pomislil, da je tudi to neke vrste mineral, ki ga raztaplja voda, pa se mi zdi, da gre verjetneje za neke vrste alg. To sklepam po temu, da je zelena površina večinoma tam, kjer nanjo prihaja svetloba iz vhodnega dela jame. Na majhni skalnati polici na levem delu je na tleh videti iztrebke, ki so še najbolj podobni zajčjim.

14:50

Končal sem drugi ogled jame in začel s pisanjem, saj se mi je zdelo, da bom sicer pozabil na nekatere stvari, ki sem jih opazil. Okrog 15. ure sem zaslišal korake in proti vhodnemu delu jame se je po poti povzpela ženska. Ko me je opazila me je pozdravila z »dober dan«, jaz sem samo odzdravil in pisal naprej. Ženska se je obrnila in odšla po potki nazaj v dolino.

17:00

Pogledal sem na uro in videl, da sem se skoraj dve uri ukvarjal z zapisovanjem mojih vtisov in opažanj. Prej se mi je zdelo, da bo čas zelo počasi mineval, zdaj pa sem imel občutek, da vsaka ura kar pehitro mine. Pred vhomom v jamo sem nabral še nekaj suhih vej in jih znosil h kurišču. Potem sem se spet zleknil na desko in napol dremal dobro uro. Ko sem se usedel in pogledal proti izhodu sem na levi strani – gledano iz jame zagledal veliko skalnato sfingo. Visoka je kakih pet metrov, razločno se vidi desno oko, usta in še najbolj je podobna gamsovi glavi. Na vrhu so grmičasta debla, ki zgledajo kakor rogovi. In zdelo se mi je, da ta mogočna živalska sfinga čuva vhod v jamo.

19:15 Zakuril sem ogenj in ravno, ko je začelo lepo prasketati, je zunaj začelo deževati. Kakšnih 10 minut je zelo močno deževalo in prav užival sem, ko sem poslušal šumenje listov, po katerih je padal dež. Stopil sem iz jame in zaradi previsne stene nad jamo, le ta nudi tudi zavetje pred dežjem še nekaj metrov pred samim vhodom. Potem sem spet sedel pred ogenj in počutil se se kot v ogromni sobi s kaminom in čudovitim pogledom v naravo. Skratka počutil sem se prijetno, varno in kar nekam domače. Pogled mi je večkrat ušel na kamnito sfingo in imel sem kar nekakšen občutek »deja vu«. Pomislil sem, da sem mogoče v kakšnem od prejšnjih življenj že kdaj bil v tej jami. Zunaj se počasi mrači, ob ognju pa je prav prijetno. Iz gozda pred jamo se je zaslišalo nekakšno lomljenje in pokanje. Zelo verjetno se je po strmini skotalil kakšen kamen.

Pri obeh skice.

21:30

Na vhodu jame sem v večernem mraku zagledal kresničke. Cel roj jih je priletel in nekatere so poletele nekaj metrov v notranjost jame, se posedle na strop in počasi ugasnile drobcene lučke. Čez dan sem pomislil, da bom spal kar na levem delu vhoda v jamo, kjer so tla posuta s suhim listjem. Zdaj pa sem se odločil, da bom spal kar na tleh zraven ognja, ker je prav prijetno toplo.

23:00

Malo pred enajsto zvečer sem po tleh razgrnil podlogo za spanje in zlezal v spalno. Medtem, ko je ogenj počasi dogoreval, sem zaspal. Ponoči me je prebudil močan naliv. Zvok dežja, ki pada po krošnjah dreves je prav poseben. Čez nekaj časa je naliv ponehal in tudi jaz sem ponovno zaspal. Proti jutru je postalo kar precej mrzlo.

6.00

Nekaj pred šesto sem vstal in zakuril ogenj. Bilo je že čisto svetlo. Soteska Hude luknje se je kopala v megli, nad njo je skozi oblake že prosevalo sonce. Pojedel sem sadje, ki mi je ostalo od prejšnjega dne. Počutim se odlično.

6:45

V meni je nekakšen mir in spokojnost, zdi se mi, da so se tudi moje misli umirile.

Spet opazujem mojo sfingo pred vhodom. V jutranji svetlobi je še bolj izrazita. Prav zanima me ali jo je že kdo opazil tudi kakšen drug obiskovalec jame, ki je že bil tu pred menoj.

7:00

Kakšno minuto pred sedmo uro zjutraj je iznad pogorja na drugi strani soteske vzšlo sonce. Sončni žarki so se prebijali skozi krošnje visokoraslih bukovih dreves in osvetljevali vhod v jamo. Dim, ki se je dvigal iznad ognja proti stropu in počasi polzel iz jame, je v jutranji svetlobi zgledal kot nežna koprenasta zavesa. Ptičje petje, ki se je slišalo iz krošenj, je kar napolnilo jamo in zdelo se mi je, da je to pravi jutranji pozdrav soncu. Stopil sem pred jamo in gledal v sonce.

Potem sem pri vhodu v jamo v zraku opazil majhen suh list, ki je visel na več metrov dolgi pajčevinasti nitki, pripeti na previsno steno. Spomnil sem se, da sem ga sicer videl že včeraj, vendar mi je postal zanimiv prav zato, ker je še vedno visel na nitki. Pajki so res pravi mojstri in njihove nitke so res nekaj posebnega.

8:00

Ob osmih sem odšel na še današnji zadnji ogled jame. Ko sem se povzpел na zgornji del vzhodnega dela jame, sem videl, da je vse napolnjen z dimom. Še včeraj zvečer se mi je zdelo, da se dim dviga pri vhodu in nato ven iz jame. V resnici pa ga večinoma ostane kar

v jami. V srednjem, še posebej pa v zgornjem delu jame, je bila zaradi tega kljub svetilki zelo slaba vidljivost. Na steni sem opazil nočnega metuljčka rjave barve. Ko sem se vračal proti izhodu, sem se spomnil na drobceno rastlinico, ki sem jo v zgornjem delu jame našel včeraj. Vrnil sem se po njo in jo previdno dvignil s tal ter odnesel s seboj. Pred vhodom v jamo sem iskal primeren prostor kamor bi jo lahko posadil. Na koncu sem jo posadil na spodnji strani mogočne bukve, da bo zavarovana pred kotalečim se kamenjem in močnim dežjem. Zraven majhnega znamenja napisa »PILANCA« na steni ob levem delu vhoda v jamo je pajek pletel mrežo in čakal na svoj ulov. Sonce se je dvignilo že kar precej visoko in sončni žarki, ki so še zjutraj v polkrožnem loku osvetljevali vhod kakšnih 10 m globoko v jamo, so zdaj dosegli le še ozek pas ob vhodu.

9:30

Mojih štirindvajset ur v jami se počasi približuje koncu. Razmišljam o tem v kolikšni meri je človek socialno bitje in kako dolgo, bi lahko preživel v samotni. V vsakem primeru je ta izkušnja nekaj posebnega – biti sam s seboj, v naravi in z naravo. Sicer ne vem kakšna je bila znanstvena hipoteza pri izvajanju tega eksperimenta, vendar se s tem nisem obremenjeval. Teh štirindvajset ur sem v jami preživel predvsem zaradi lastne izkušnje in v vseh pogledih je bila zelo zanimiva.

4. PROSTOVOLJEC ŠT. 4: DUŠAN

a) Intervju

30. 8. 2013–31. 8. 2013

PRIČETEK: 10.10

KONEC: 10.10

VREMENSKI POGOJI: sončno; jutranja temperatura približno 19 °C

ČAS POTI: 24 min; težavnost: 7

VPRAŠALNIK

1. Starost: 67 let
2. Izobrazba: socialni pedagog
3. Poklic: upokojen
4. Prebivališče: Medvode
5. Lokacija odraščanja: Savsko naselje, Novo mesto/dežela
6. Verska pripadnost: jedi
7. Narodnost: slovenska

DOBESEDNI PREPIS POGOVORA

31. 8. 10.10

AŽ: Včeraj sem vas pozabila vprašati, kakšna je bila stopnja težavnosti poti?

DK: 7. To zato, ker sem ravno z dopusta, pa me je morje še malo cuzalo.

AŽ: Imate brate in sestre?

DK: Imam eno sestro.

AŽ: Koliko je stara?

DK: 65.

AŽ: Zakaj ste se odločili za sodelovanje.

DK: Iz avanture.

AŽ: Kje ste izvedeli za eksperiment? Sva rekla pri Gregorju Rožancu.

VJ: Ja.

AŽ: Zame pa še niste prej slišali?

AL: Ne.

AŽ: Zdej me pa vaši interesi v življenju zanimajo. Se pravi hobiji, karkoli kar vas zanima.

DK: Ja, od 57. sem tabornik. Se pravi, da me to zelo okupira, mislim zelo zanima. Ves svoj, vse svoje znanje posvečam temu, razen profesionalnega, in tudi pač nekako prepletam eno z drugim. Do vnukov sem zelo veliko hodil tudi v visoke hribe, tudi tako mislim...planinstvo. Zdaj malo manj. Zdaj se držim bolj sredogorja, da mi nobeden ne teži.

AŽ: Potem nekako na splošno bolj narava?

DK: Bolj narava, v vsakem...to absolutno. S tem, da pa po jamah nisem hodil, razen kakor turist.

AŽ: Pa še kaj razen tega, ne vem tudi kakšne ročne spretnosti ali kaj počnete takega ali?

DK: Ne, nič kaj posebnega. Imel sem eno poškodbo tako, da imam z rokami kar malo težav, s fino motoriko. Tako, da nisem nič kaj posebnega.

AŽ: Kako bi opisali svoje življenje v parih stavkih. Se pravi skoraj najtežje vprašanje ponavadi.

DK: Prijetno, zanimivo, razgibano.

AŽ: Saj lahko tudi opisno pač. Recimo od otroštva..

DK: Torej imel sem zelo lepo otroštvo. Nekaj na deželi, nekaj v mestu. Torej skušal sem kmečko življenje kot predšolski pa potem v prvih letih šolanja med počitnicami. Intenzivno. Tako da sem bil kot eden vaških otrok, ki so zjutraj dal živino na pašo, stopali v kravje dreke in tako naprej. To je čisto klasično. Potem sem se nekje na začetku gimnazije, pravzaprav to je bila še ta stara gimnazija, osem letna. Sem se vpisal v prvo gimnazijo in sem imel enega fajn profesorja za športno vzgojo, no takrat je bila telovadba, ki me je pripeljal na Olimpijo, kjer sem se začel ukvarjat z atletiko in sem to kar nekaj časa se ukvarjal. Torej do, skorajda do konca srednje šole, ker me je potem ena taka pač čisto banalna bolezen prekinila in potem tudi nekako odvrnila. Jaz sem imel enkrat čir na dvanajsterniku. En tak zelo akuten primer in sem moral na hitro nehati, sem pa bil kar uspešen takrat kot pionir. Bil sem šprinter pri Olimpiji, postal sem slovanski rekorder, pionirski na 100 m. Zdaj ni videt. Ha ha ha. Zdaj ni videt. No, takrat pa je bilo tako, to je bilo leta 60. Bil sem slovenski mladinski prvak na 100 m. Mislim to je toliko od teh takih uspehov. To osemletno gimnazijo sem že prekinil v prvem letu, ko sem šel potem v šesti razred osnovne šole. Eno leto sem bil pa v gimnaziji, potem sem šel pa šesti razred osnovne šole in sem šel potem ponovno spet na Bežigrasko gimnazijo, kot takrat kot ta prvič. Potem sem bil pa dve leti na Bežigraski, dve leti na Šubički. Fajn smo se imeli. Oh in sploh. In prej in potem. Sicer smo v času osnovne šole še bolj skupaj držali, ker se večkrat dobimo z osnovnošolci kot gimnazijci. Potem sem malo flankiral. Nisem nič kaj pridno študiral, ampak sem le spraval skupaj najprej specialno pedagogiko za vedenjsko motene pa še pred diplomom sem šel v tiskarno Delo v službo oz. še pred tem je bilo tako, da oče moj je rekel: "Mulc, uči se, delaj, moj kruh ješ in tako naprej, da ne boš tako kot jaz." Sem rekel dobro, bom pa tudi svoj kruh jedel in sem šel in sem se v Delu prijavil za koloporterja in sem zjutraj raznašal cajtnge. Tako, da smo tudi nekaj svojega kruha imeli.

AŽ: Jaz sem tudi delala v tiskarni Delo.

DK: Ob štirih sem vstajal in sem do pol sedmih...in sem šel potem ob pol sedmih, petnajst do sedmih že v šolo. Še v gimnaziji, v četrtem letniku. No, pa potem tudi še nekaj časa. Potem sem se pa v tiskarni kar redno zaposlil, v knjigotisku, v strojni stavnici, kjer sem nekaj časa delal kot strojni stavec, nekaj časa kot korektor, predvsem na zbranih delih slovenskih pesnikov in pisateljev. Takrat je bil prof. (?) urednik in je visel nad nami, da smo delali vse. Do zadnje črke vse pregledal in tako naprej, da je bilo korektno vse narejeno. Takrat sem prebral Cankarja – vse kar nisem prej v gimnaziji in tako od spredaj zadaj. Takrat sem res, mislim čisto drugače sem ga doživljal takrat, ko sem bil že pač kar nekaj čez dvajset let star, kakor pa takrat, ko sem bil mulc. Čisto drugače pač. Sploh pa sem rad prebiral opombe na koncu. Kaj se je dogajalo ob tem, s temi ljudmi, ki so pisali. Ali je bil Cankar ali Murn pa eno knjigo Levstika smo tudi takrat delali. No, potem sem pa šel v kadetsko šolo za vzgojitelja. Sem se peljal na razpis, sem bil sprejet, sem moral bit še v uniformi, sem moral it skozi tisto osnovno policijsko šolo, da sem dobil pooblastila. Ja, smo imeli vsi. Razen učitelji splošnih predmetov v šoli sami so bili v civilu, ostali smo bili pa vsi v uniformah. Tako da sem imel jaz takrat komandirsko uniformo in sem hodil ko pav tam po krogu, kakor se reče tam, po šoli.

Mladi mulci in tako naprej. No, in tam sem bil kar takih enih 6 zelo zelo lepih let. S fajn kadeti, ki so zdaj že čisto vsi, ki sem jih jaz takrat pripeljal do konca, so že vsi v penziji. Več ali manj. Torej generacije so šle že v penzijo tudi, ker so šli pri tridesetih letih, smo se srečali zdaj pred parimi leti in sem rekel: "Jaz sem prej poslal v življenje ene mlade, postavne, lepe fante, zdaj pa pridejo neki sivi, plešasti, trebušati dedi, kot reče Štajerc. Kje so tisti pobje." Seveda sebe sem zanemaril. Sam mislim, da se ne spreminjam, da se samo drugi spreminjajo. To je zmeraj tako. In takrat smo se kolegi zelo fajn zastopili. Ena taka luštna klapa smo bili. Tako da se še zdaj zelo pogosto dobivamo in se nas zbere tam tudi 40, 50 sodelavcev takrat iz kadetske šole. Učiteljev, vzgojiteljev, strokovnih delavcev, tako da je bilo kar lušno, tale moj...no, in potem so me pa premamili. Oz. nekaj, neke spremembe so se obetale v šoli, ki nam niso bile všeč in smo nekateri kar podurhali. Eni so šli v operativo, na postaje policijske. Jaz sem šel pa v civilstvo in sem šel za pomočnika ravnatelja v Šmartno pod Šmarno goro. Seveda, pred tem, že kot majhen, se pravi v gimnaziji, takrat še v tisti ta prvi, sem se takoj vpoklical k tabornikom. Prej nisem vedel zanje, ampak takrat sem pa takoj in sem takrat začel in potem sem tudi nadaljeval, ko sem šel v Savsko naselje v osnovno šolo. No, tam sva se z (?) srečala, v Savskem naselju. Tam sva stanovala, blizu. No, in smo kar bili uspešni taborniki, tudi v Savskem naselju izredno uspešni. In to sem tudi skozi nadaljeval, no, in ko sem prišel...v kadetski šoli je bila takrat mala pavza. Takrat sem tudi pač si družino ustvaril, ženo sem si...hčera je prišla. Ko sem prišel pa v Osnovno šolo, sem rekel, pa tukajle pa tabornikov ni in bi bil nekako moj vzor. Prof. Pavel Kunaver bi bil izredno razočaran, če ne bi tabornikov na noge postavil, ker jih ni bilo. In smo postavili tabornike in tam sem še zdaj starešina. Zdaj sem rekel, da je že čas, da zamenjajo starešino po tolkih 30 letih, da je to že degutantno, da take fosile je treba odstraniti, ker zasedajo mesta toliko časa, ampak ti naši mulčki nočejo prevzeti odgovornosti in se kar izogibajo temu. No, in tako da sem še kljub temu, da nisem bil več, potem dolgo časa nisem bil več v šoli, sem še zmeraj nekako povezan s Šmartnim, s Tacnom, z Brodom, kjer pa ti naši taborniki delujejo. Jaz sem pa potem iz Šmartna šel pa za vodjo obrambnega centra na Ig. In ko so se zadeve začele spreminjati, ko ni bilo več izobraževanja pa so bile samo še tiste zadnje žurke občinarske pred osamosvojitvijo, sem pa leta 89, tam mogoče 90, so samo še žurali tam pri nas na Igu. To sem pa rekel, pa ne bom in sem šel nazaj po svetu. Nekaj časa sem bil v enem dijaškem domu, potem sem šel pa do Malči Beličeve. Tam sem pa zadnjih 20 let oddelal. Za mano je potem kakšno leto pa pol prišla še žena, ker celodnevne šole v Šmartnem ni bilo več, ona je bila pa potem višek in hvala bogu je bilo tam eno mesto na razpolago. In sva potem fino zastavila in sva lepo delala ves čas, do moje penzije. Izredno, bi rekel sva bila uspešna, priznana tudi v stroki. Tako da...dostokrat tisti, ki poznajo to naše delo kar, ko rečeš Malči Belič, takoj potem na naju, pa vsaj ta generacija nad 50 ali pa nad 45 naju zelo dobro pozna, ker sva se tudi strokovno udeleževala pa...določene stvari sva prej začela peljati, ki jih zde tudi drugod peljejo. Te doživljajske projekte...pohodi, jadrnanja in tako naprej sva midva z našimi otroki začela, objavila in potem so še tudi drugi probali in smo potem. Tudi kolega Kranjčan, ki je bil nekaj časa na pedagoški fakulteti profesor in je začel s tem in je on ustanovil tudi društvo za doživljajsko pedagogiko, kjer je bil Gregor tudi sekretar ali tajnik ali kako bi rekel, pri tem društvu. Še kot študent, no, in smo kar nekaj lušnih projektov speljali tako, da je bilo to kar ena taka odskočna deska za naše mulce. Predvsem zaradi tega, da so skozi te projekte doživeli toliko pozitivnih spodbud, da so svojo samopodobo iz kevdra majčkeno

gor potegnili. Dejansko je ta samopodoba pri naših otrokih v kevdru in je kar precej dela, da se majčkeno spravijo k sebi pa da začnejo drugače razmišljat. Toliko. Uspešno pripeljal do penzije.

AŽ: No, zdej pa še naprej.

DK: Ja, zdaj pa seveda še kot prostovoljec pojavljam tam, ker to je težko slovo in za mene, posebej še bolj za otroke kot za mene, ampak moram priznat, da je bilo kar hudo po toliko letih, ko smo skupaj 10–12 let...it stran, ali pa za kakšne malo mlajšimi, ki si jim le predstavljal nek tak pozitiven lik je težko to sprejet od danes do jutri. Tako kot je bilo to pri nas lansko leto. Jaz 18. junija še nisem razmišljal o penziji, 30. junija sem moral pa se že odločit ali bom šel v penzijo konec julija. Otroci so šli že na počitnice in dokler nismo prišli nazaj, niso nič nikomur sporočili, da me ni. Zadnji dan počitnic avgusta meseca smo se usedli skupaj, sem jaz ko so vsi prišli, da ne bi enemu in po enemu razlagal, da smo tako govorili, sem kar vsem povedal. Je bilo hudo. Smo jokali.

AŽ: Sploh, ker bi človek še rad naprej delal, pa ne more.

DK: Jaz sem jim pa skozi obljubljal, da eno leto pa še bom. Leto dni bi še bil, tako normalno, da bi se pač odločil. Je bilo tako.

AŽ: Ste srečni v življenju?

DK: Ja. Ja!

AŽ: Ok. Potem so pa zdaj malo bolj strokovna vprašanja. Predznanje na področju jam. Malo ste mi že povedali.

DK: Uglavnem tako. Bil sem v Vilenici, v Škocjanskih jamah, v Postojnski jami. V Postojnski jami smo šli z našimi otroki pred leti, ko smo šli na en tak doživlajski projekt na morju skupaj s kolesi skozi kraljevstvo jamskega zmaja so takrat rekli. Se pravi, da smo šli skozi vse jame peš ene 4 ure, smo prišli potem tam pri kampu na tisti strani pri Pivki ven. Tako, da smo res takrat veliko videli. To ni taka standardna tura. To je bilo posebej dogovorjeno. Takrat so rekli, mislim, da je takrat železnica ali kaj to organizirala. Samo mi smo šli mimo tega, da so se peljali z železnico v Postojno in so šli ogledat si kraljestvo jamskega zmaja, so takrat rekli. Res so peljali tudi v jame, ki jih tudi...stvari so dejansko skoraj, razen to kar smo se peljali z vlakcem en del, nismo turistov videli, smo šli res čisto po svoje. Je bil res en tak kar zanimiv...in tam smo šli, kjer je Srečko Tušar pognal tisti smodnik nemški v luft. Sem ga spoznal tega partizana, je bil polkovnik ene armade jugoslovanske, Srečko Tušar, in je imel sina pri nas v kadetnici. Tako, da sem ga potem takrat spoznal in potem še večkrat sva kontaktirala.

AŽ: No, se pravi potem nekaj ste se že naučili ob vseh teh ogledih.

DK: Jah, no torej tiste osnovne, da vemo, kaj se dogaja v jamah. Kako, mislim, približno, mislim, katere te živali, kaj jaz vem, kakšni pajki pa netopirji pa človeška ribica pa te stvari, ja. Da vemo, da grejo stalgmiti gor, stalaktiti pa dol, pa kako si to zapomnemo pa take stvari. Ker jaz, če ne bi tega videl, ne bi vedel.

AŽ: No, dobro, drugače pa se niste nekaj zelo posvečali jamam?

DK: Ne.

AŽ: Potem imava pa predznanje na področju arheologije.

DK: Čisto tako kakor kakšne iz poljudnoznanstvenih revij, knjig, kaj jaz vem, kakšne stvari, kakšne informacije take, da se kaj izkoplje pa kaj pa kako. Že dobe sem pozabil, kako grejo in take stvari. To nisem nikol tako..ampak zdaj so popularni dinozavri pri nas pri otrocih, slike pa tako naprej, ampak ne, drugače pa ne.

AŽ: Se pravi v jamah ste rekli to živalstvo in to. A bi še kaj lahko povedali o jamah?

DK: Ja, mislim v takihle jamah, da je pač človek pač živel nekako, kaj jaz vem, da so našli kosti gor pod Olševo, dr. Brodar. Tisto smo si ogledali z našimi mulci. Smo bili zgoraj in spodaj, tam ob cesti tudi v tisti gostilni, kjer imajo razstavo.

AŽ: Potočka Zijavka.

DK: Ja. To.

AŽ: To je en moj prijatelj raziskoval v zadnjih letih, ko so tisto, kar je Brodar kopal v bistvu spravili v dolino s helikopterjem, z vojsko, pa so potem presejali na sitih in so še dodatne stvari našli.

DK: Torej to je že precej let, kar smo se v tisti gostilni spodaj ob cesti ogledali ta muzej, zdej je ta fant po mojem že možakar kar precej. Takrat je bil star tam nekje 14, 15 let, osnovnašolec je bil. Tako je pripovedoval o tistem, ko da bi bil zraven takrat. Res, takrat je bil mulo. Mene je prav impresioniral. Zdaj ima nekaj čez trideset, ne vem, če je že prevzel doma ali ne, ampak tisto je bilo pa prav lepo, da kako zna govorit. Kako lepo govori, tekoče. Vam se pa zatika, pa ne znaš povedat. Vprašam, pa ne znaš enga stavka skupaj spraviti. Pedagogiziranje.

AŽ: No, on je to desetkrat na dan razložil.

DK: Seveda. Saj, ampak takrat je bil mulo. Dobro je.

AŽ: Ali veste koliko jam je v Sloveniji?

DK: Ne.

AŽ: Velik, ja?

DK: Jaz bi rekel, da jih je veliknajst.

AŽ: Veliknajst, ja.

DK: To mislite, to so tudi brezna in to vse in te stvari.

AŽ: Ja.

DK: Če je kras, potem je pa to tako kot sir.

AŽ: Ja. Bo držalo.

AŽ: Ali veste kakšna je T v jamah.

DK: Tam okrog 8-10.

AŽ: Ja. Približno povprečna T pač kolikor je zunaj območja je potem notri celo leto taka temperatura.

DK: Aha.

AŽ: Recimo, če je tukaj...tukaj je nekje 12 stopinj skozi.

DK: Kaj pa ledenice. Te mislim, kaj je tam, kjer je leden vhod v jamo in je ledeno spodaj, tako kot je ledenica tukaj pri Županovi jami.

AŽ: To pa ne vem, kakšen pojav je.

DK: Neke te zračne mase. Drugo je tista gor pod Raduho.

AŽ: Snežna jama.

DK: Ja, Snežna jama, tisto je drugače. Tisto je tudi lepo. Tam sem tudi bil.

AŽ: Lepo, lepo ja.

A si kdaj tudi sami tako kaj preberete o arheologiji, da bi vas prav posebej zanimalo ali samo tako..

DK: Ne, da bi prav iskal ne. Tako, če mi slučajno pride pod roke.

AŽ: No, to kaj je arheologija, vi sigurno veste. Ja ,no, ker eni ne vedo.

DK: To, da tam, kjer drugi pridejo z lopato, morate vi z žličko.

AŽ: To si ljudje narobe predstavljajo. Mi zelo malo žličko uporabljamo. Bolj kramp in lopato.

DK: Dobro, ampak tako si predstavljam.

AŽ: Se pravi to predznanje o arheologiji v jamah ste pa rekli, da so živeli notri.

DK: Ja, pa normalno, da so se nekako skrivali tam, kjer je bilo bolj...preživetje možno drugačno, boljše.

AŽ: No, imeli so tudi, bolj konkretno za...tukaj te jame so bile med 2. svet. vojno v uporabi za skrivališča.

DK: Za skrivališča..to sem si mislil..ker tukaj gor je tudi..no s tem sem se pa mogoče malo bolj tudi tako ukvarjal nekako z NOB-jem. Glede na to, da moj oče je bil partizan, mislim da družina je bila partizanska pa tako kot je on pripovedoval in tako naprej sem predvideval, da bi tole bilo pa fajn tako res ta lokacija za kaj takega. Za skrivališče.

AŽ: Pa tudi v srednjem veku so pa...soteska je bila zelo fajn za napadat, ko so se mimo vozili s kočijami in so tukaj imeli ti tolovaji noter skrite meso ter vse tisto kar so nagrahili.

DK: Zakladov nič.

AŽ: Ja tudi. Zato se to Huda luknja imenuje, ker cela soteska je Huda luknja. Glih zaradi tega...tudi to izhaja.

Katere predmete ste najbolj pogrešali teh 24 ur?

DK: Predmete...kakšno knjigo bi takole. To bi že. Medtem od elektronike prav nič.

AŽ: Razen fotoaparata mogoče?

DK: To, no ja, no, fotoaparata. To ja.

AŽ: Pa še kaj drugega. Kakšno orodje? Ali hrano?

DK: Ne, hrane ne. Orodje pa niti ne bo mogel kaj dosti uporabljati tukaj. Ker glede na to, da me je kar sapa malo zdelovala in malo me je križ matral se nisem kaj preveč tukaj gibal. Tisto, kar pa sem šel dol pa nazaj, sem že dihal tako, da se nisem kaj preveč potem trudil. Če bi bil malo bolj fit, bi verjetno potem še..pa ne vem pravzaprav..ker drugač, kaj jaz vem, če bi bilo to nekje, da bi bila neka planjava, da bi lahko po ravnem kam šel, bi si lahko odsekal kakšne veje, da si lahko tranželj naredim in si kotliček obesim. Tako naprej, to je druga stvar, ampak to je pa čisto uredi.

AŽ: Se pravi, če bi lahko še kaj vzeli, bi mogoče fotoaparata.

DK: Fotoaparata, ja. Fotoaparata.

AŽ: Koliko časa ste rabili, da ste zakurili? Verjetno ne prav dolgo.

DK: Ne, jaz sem si pripravil dosti malo. Precej popoldan sem si pripravil vse, zvečer sem pa zakuril.

AŽ: Samo tako časovno, koliko ste rabili, da ste zakurili?

DK: Prižgal, pa je gorelo.

AŽ: A vas je bilo kaj strah?

DK: Ne. Pogrešal pa sem. Ptičje petje.

AŽ: A ni bilo nič ptičev?

DK: Ne. Ne popoldne ne čez dan ne zvečer tudi zjutraj ne. Saj sem si napisal. Bila je ena vrana, ki je tukaj čez letela. Je zakrakala. Proti večeru sem dvakrat slišal kanjo ali jastreba, pač ena ujeta je zapivkala parkrat in potem še ena vrana. Ptiča pa drugega prav nobenega. Tako kot zdajle ne.

AŽ: Ampak to je zanimivo, ker ponavadi so.

DK: Ja, zdajle je že konec poletja, jesen. Mogoče pritisk, vreme, da ni tako. Spomladi bi gotovo bilo drugače. Spomladi bi absolutno bilo drugače. To jaz opazim tudi, ko grem v gmajno. Zjutraj je takoj, ponavadi okrog, ko se svita, ta prvi svit, ko je se začnejo kregat.

Se kar en čez drugega, ne moreš poslušat, čez glavo ti gre. Potem utihnejo za kakšne pol ure, potem začnejo pa prepevat.

AŽ: Pa lepo..

DK: Ja. To je pa tako prav neverjetno. Ampak tukaj pa nič. Samo nekaj žuželk je tukaj gor, brenči, kar naprej bzzz.. Ali so ose ali muhe, ne vem kaj še vse. Neke os je prišlo, tudi ena muha, ampak zelo so počasna je bila. Kar čakala, da jo zgrabim. Potem sem pa ene par pajkov, suhe južine malo sprehajajo.

AŽ: Kakšnih večjih živali pa ni bilo.

DK: Ne, žal. Videl sem pa tamle nekje. Ne vem točno kje ene iztrebke. Ene take zelo podolgovate pa so bile ene, kakor ene peške notri, neprebavljene. Tukajle nekje. Nisem si označil. Pa nisem niti pogledal, ampak tak takole majhen kakec je bil. Ne vem, kaj bi to lahko bilo. Kakor kakšna, kakor od češnje ali pa še manjše, neke bobice so bile.

AŽ: Ali vas je v življenju česa strah. Imate kakšne fobije.

DK: Strah, ne.

AŽ: Tudi tako nič višina, pajki...

DK: Torej višina...zdaj ne. Pajki, kače nič. Višina ne da me je strah, ampak mi je neprijetno. Ja, tako saj sem že visoko bil in sem bil tudi v hribih pa tako, ampak zadnje čase ugotavljam, da me kar vleče globina. Ampak to ni strah, ne vem. Strah ...bi reku, da to je tak strah, ki bolj skrbi za varnost. No, saj če strahu ne bi bilo, potem...

Tukajle pa vleče tja dol. Prav po temle grabenčku vleče.

AŽ: Ja, ravno tako so zgloda ti zračni tokovi.

Se pravi dobro to narodnost, religijo sva že obdelala.

A ste verni. To zdaj ni čisto isto.

DK: Ne. Zdaj...tudi, da lahko rečem, nisem veren, v Boga in tako naprej. Jaz vedno, ko me kdo to vpraša, pravim..se spomnim na aforizem Janeza Menarta, ki ga je izdal v časopisnih stihih davnega leta mislim, da 56, 55. Veruj le v tistega boga, ki v banki svoj oltar ima. V teh časih je pač tako. Ne, ampak ne. Da bi kakršenkoli veroval, kaj jaz vem, posmrtno življenje ali pa v neko višjo silo. Včasih človek začne razmišljat, kako pa to. Mene to pa toliko daleč ne filozofiram. Edino to kar rečejo...edino energija...če pravijo, da je energija neuničljiva, kako se ta energija kam prenese? Recimo pri človeku, ko imam jaz energijo...to, ampak to je filozofsko vprašanje. Jaz se toliko ne poglobljam.

AŽ: No, ampak vam je to...pač verjamete v to, da je nekaj..neka energija.

DK: Neka energija pa, ja. Neki pač, če pač fiziko kolikor toliko razumeš, da je energija, če ni taka ali drugačna, nekaj mora bit, ampak si pa ne razbijam glave, kaj bi to bilo. Kar tako v neke take pa ne verjamem.

AŽ: Potem v te obrede pa vraževerja pa to ne verjamete?

DK: Ne. To, če imamo kakšne obrede, jih imamo zaradi štosu. Pri tabornikih imamo recimo krst taborniški pa jamarski..pa ta hecanje.

AŽ: Jamo ste raziskovali ste rekli. Kaj pomeni za vas raziskovanje?

DK: Ja, da najdeš kaj zanimivega. Kaj, kaj jaz vem, privlačnega, novega...ja to.

AŽ: A ste šli čisto notri v jamo?

DK: Do konca ne. Sem šel tukaj gor notri, malo sem tam vsaj...zmeraj tudi, ko sem šel s hčero, ali pa zdaj z vnukinjo tako, kam iščemo kakšne oblike..tako. Silhuete. Ali je kakšen obraz ali je kakšna oblika kakšne živali ali pa kaj takega. Mene je fasciniralo to. Dinozavrovo zobovje, pravim jaz. Kot da sem v čeljusti, odprti čeljusti nekega dinozavra in te, to zobovje tukaj gor grozi. To je bilo meni tako zanimivo. Torej, prej, ko sem šel

gor niti nisem, ampak potem, ko sem šel ven, ko sem šel nazaj dol. A, kot da bi se pod zobovjem sprehajal pa, potem sem šel še nazaj noter, da bi videl kakšno črevesje, ampak je zanimivo, ja ja.

AŽ: Tam ste pa šli potem čez tisti zidek?

DK: Ja, ja...

AŽ: Potem naprej je pa še ena ozka luknja. Tam pa ponavadi nobeden ne gre.

DK: Ne.

AŽ: Kaj je bil pa razlog, da niste šli naprej?

DK: Kaj pa vem. Malo sem se zadihal, vseeno sem rekel nič, ne bom se. Veš, ker mene, malo tale križ me včasih malo zagrabi pa me je včeraj malo držal pa sem se tako, tako sem šel postrani. Vzel sem palce, pa sem šel. Sem rekel, če bo potem, bom šel še enkrat gor. In tisti še enkrat, potem me je pa dim odvrnil.

AŽ: Aja, se pravi samo enkrat ste šli notri.

DK: Sem šel samo enkrat, ja.

AŽ: Kaj vam je pa vzbujalo najbolj prijetne občutke?

DK: Tukaj?

AŽ: Ja.

DK: Ja, to, da sem po petinpetdesetih letih spet šel na samovanje. Sem rekel, zdaj sem, vsa ta leta sem druge mulce pošiljal samovat pa sem pripravljaj prostore pa navodila dajal pa jih odpeljal tja. Tudi kontroliral sem ponoči, kako so, ker so le to pač otroci. Zdaj sem bil pa spet sam. To je bilo prav neverjetno, ampak se mi je fajn zdelo.

AŽ: No, potem vam je bilo fajn.

DK: Ja, ja, fajn, fajn.

AŽ: Iz jame ste pa rekli, da ste šli samo malo ven?

DK: Do tamle spodaj.

AŽ: Ste kaj posebnega opazili v okolici jame. Je bilo kaj?

DK: Ne.

AŽ: Nič nenavadnega?

DK: S tem, da nekaj ostankov tukajle predhodnih obiskovalcev. Drugega pa ne. No, tistole mi je bilo zanimivo. Tisto drevo. Predornina...tistole se me je dotaknilo. Ostalo je odletelo stran, to je pa ostalo gor, to je pač tak zanimivost. Mislim zanimivo za pogledat.

AŽ: Kako bi pa opisali okolico?

DK: Divje.

AŽ: Ja, sej to je.

Kaj pa jamo?

DK: Ne vem, jamo bi pa težko kaj posebej, kaj posebej opisal tako, da bi kaj fascinantnega ali...

AŽ: Ne čisto tako, kaj velika, vlažna, ne vem...

DK: Vlažno je tukaj. Tale prostor tukaj in tukaj čutim, ko sem tukaj sedel že včeraj, sem imel kar naprej občutek, pa sem se preoblekel pa sem imel vlažno majco in ne vem, a sem se jaz toliko spotil ali..tukaj mi je bilo vlažno in tukaj sem si dal kapo gor in sem se oblekel in potem sem šel tukaj gor skoz, tukaj je bilo...aha, tukaj je pa nekako suho, gre skos in tukaj je pa čisto prijetno, tukaj je pa čisto toplo. Tukaj me je že malce hladilo, potem je bilo pa čisto...cel popoldan sem bil samo v majci, nisem se nič oblekel. In tamle lepo...dim je šel od tamle gor in noter, pa takole gor, naprej...se spucal in prišel takole ven. Zdaj se pa tam mota, ampak da bi šel pa tako do mene. Jaz sem bil na zgornji strani.

Tam pa ne. K meni pa nič. Ker ponavadi, če je zunaj ogenj, se mu moraš dimu ognit. Enkrat si kle ali kle...ampak tam pa ne, tam pa čisto lepo cak in je bilo prav fajn. Ja.

AŽ: O čem ste pa razmišljali, ko ste bili v jami? Ker časa ste imeli dosti, a ne?

DK: Uhh. Ja. Kako bi tele naše mulčke pripeljal, da bi takole preživel, mislim tele naše domske pa tabornike tudi. Oni so tako navajeni, saj so v takih ...da bi videl, kako oni to sprejemajo. Pa od časa do časa sem potem dol videl, kako kapne. Klele ko so tele strage. Ponavadi več kaplja, zdajle pa sem in tja kje.

AŽ: Ja, odvisno je, kako dežuje. Ker recimo parkrat, ko je deževalo, ko je bil kdo notri, je skozi kapljalo. Pa je bilo to ravno vsem najbolj zanimivo, ti zvoki pa...

DK: Ja, ja, ja...zato pa včasih tudi takole...zvoki so zanimivi. Se prav sliši kakšen pajek ali ne vem kaj, kakšna miška. Miške nisem videl, ampak je zašumelo takole ali kaj zapokalo...se je list premaknil. To se ponoči se prav sliši. Danes ponoči se je slišalo od nekod je bila kakšna veselica ali kaj takega, tukaj nekje blizu. Mislim, da iz tistega konca spodnjega.

AŽ: Ja, v Velenju je bilo. To se to tako daleč sliši.

DK: Najprej se mi je zdelo, da slišim en tak lušno, neki prijetnega kot en moški zborček, da je bil. Potem sem zadremal okrog 11 h, takrat se je pa že ena divja žurka, je bilo pa že...nekaj...ampak nič takega prijetnega. Najprej se mi je zdelo, da sem tukaj dol eno muziko slišal, tukaj spodaj.

AŽ: Možno, ja...

DK: Ne vem, a se je kdo ustavil pa da je imel prižgan radio. Sem rekel, pa a je tle spodaj...čist blizu, ampak ne vem.

AŽ: Čudno, ker tukaj ni nobene hiše.

DK: Ja, sej zato. To mi je bilo, mi ni bilo jasno, od kod. Potem zjutraj je bil en tak kovinski zvok tkole..tnk tnk tnk tok tok tok...pa je nardilo...tamle s tistega brega.

AŽ: Ja pa ne žolna?

DK: Ne, ne, ne...kovinski.

AŽ: Aja.

DK: Prav tak, najprej je bilo tako, tisti ta tanek zvok, kot da bi kakšno struno ali pa da bi, ja, tako kot eno žico, da bi nekje potem pa po cevi nekako..ali je dol spodaj pri kakšni pri travi kaj ali kakšni stojijo pa čakajo tam, da je...tam, kjer je železnica, ali tam kjer je voda že spodaj. Da je tam kdo kje razbijal. Tukaj gor. Čakajte, Paka je tukaj?

AŽ: Kako?

DK: Tukaj nekje so streljali zjutraj.

AŽ: Ja, to sem pa zdajle slišala, ko sem šla gor.

DK: Pa..mi je bilo tako čudno. Sem rekel – nedelja je.

AŽ: Ja, ne vem zakaj?

DK: Kaj je to zaeno streljanje in to kar parkrat to ni bilo samo zdajle.

AŽ: Aja, že prej?

DK: Že prej, že prej recimo, ene dvakrat pa potem ene pol ure razmaka vmes.

AŽ: A ste tudi kaj o sami raziskavi razmišljali?

DK: Jah, ne prav preveč, ker sem rekel, da pa sem imel malo pomisleke, kaj pa kako. Tako kot sem rekel, to bi se mi zdela taka raziskava za enega psihologa.

AŽ: Ja, saj je psihološka raziskava.

DK: A je psihološka?

AŽ: Ja, je.

DK: No, ker se mi je zdela psihološka tako, da bi se...zakaj arheološko..

AŽ: Ampak je pač..

DK: Ja..sej..uredu.

AŽ: Sej vam bom pol vse razložila.

DK: No, no, sej. Sej je možno, pravim. Ker mam kolege, ki so študirali to. So magistrirali iz enga, pa so iz tretjega doktorirali. To me nekak potem, mislim, pa da so potem, da so določene stvari povezovali. Med seboj. Samo, da je, kaj jaz vem, magister tega pa doktor unga. Tko, da to sem pol povzegal, da je kakšna varianta tukaj. Ne, jaz sem se. To še. Tukaj, ko sem bil, sem se malo z meteorologijo..mislim meteorologijo...opazoval sem pač ta dim, pa kako ste rekl, kar naenkrat se je zahladil, se je zoblačilo, sonce je bilo, kar naenkrat ga nikjer ni bilo. Tkole je, kle je blo še do ene dvanajstih, tukajle mal posjal, potem pa že nič več, potem je pa samo še na uni strani pa dolgo časa nič, potem je pa spet popoldan od petih naprej. In sedem pa deset so bile ta zadnje smreke tam gor na vrhu obsijane s soncem, ne. To, mislim, to je bilo tako počasi, kako je tam gor obsijano, se mi zdi, da je kar časa še tisti vrh obsijan, ker tukaj dol pa že ni blo več.

AŽ: Ja.

DK: Kle pa je blo, a ne. Prav zanimivo tako, da..to me je mal tako..zanimal..zato sem to opazoval. Ej, pa veverico sem videl tle, ki po smreki gor leze nekam. Slučajno, slučajno sem pogledal nekam okrog. Ka pa je tmle..a je to, a je to veverica...potem pa cccc...pa tam..sem reku, sej ni nobenga storža, kam bo šla tukaj.

AŽ: A ste tudi tako kaj samoreflektivno razmišljali o življenju pa tako.

DK: Ne.

AŽ: Nič.

DK: Ne. Ne. Ne.

AŽ: Kakšni so bili pa občutki v jami čez dan pa čez noč, recimo? Kaj razlike ali?

DK: Nobene razlike. Ne.

AŽ: A je bilo kaj obiskovalcev?

DK: Nobenega.

AŽ: Nič, super.

DK: Čisto nobenega.

AŽ: Hrane ste rekli, da je bilo dovolj.

DK: Sem že mislil, da bo nekaj, nekaj je šumelo, ampak, noben ni prišel mimo..nič nisem videl. Ne vem, a je bil to veter al so bli kšni, kšn tič, da je spodaj, kje kej brskal kje. Ne vem, pač neki, potem pa sem šel pogledat, pa nisem nič videl.

AŽ: Hrane ste meli dovolj, ste rekli?

DK: Ja, ja.

AŽ: Kdaj ste spali pa koliko časa?

DK: Huh..ta prva sem se kr kmalu ulegel. Ko se...tam ob osmih, pol devetih, ko sem pol mal dremal, pa sem ogenj popravil, pa tam okrog enajstih..no takrat sem šel pa mislim, da prav ornk spat pa so treh. Še skor do pol štirih. Kot ponavadi moram it odtočit. In sem še malo dal skupaj drva, tko da je lepo ogenj do jutra lepo gorel..sem si...kako se reče...tisti stražni ogenj naredil.

AŽ: Kaj je bilo pa potem tisto najbolj zanimivo v jami?

DK: (fuuul razmišlja) Že to, da sem sploh prišel v jamo. Da sem šel na to tole akcijo, a ne. Zato je bilo to. V sami jami...pravzaprav bi se moral prej pripraviti, če bi hotel drgač...zdej bi pač bil drugače pripravljen za jamo, ne. (In se ful smeji). Zdej sm pač,

uglavnem gre za preživetje. Sem rekel, če je hrana tukaj, če je voda tukaj, spalka je tukaj, sem rekel. To ni za samovanje.

AŽ: Kako bi se pa drugače pripravil?

DK: Ja, pač v okviru teh možnosti, se pravi brez fotoaparata pa tko naprej. To bi bolj. Potem bi bolj bi drugač pa tudi skicirat se mi nič ni dalo. Prav lenoba. Lenobno sem se počutil. Sem rekel: Imam s seboj kotomer, imam kompas s seboj, vrvico, da lahko zmerim vse, sem si ...ko sem prišel gor..(je bil čisto zadihan)...čez nekaj časa sem se sprehodil tukaj gor, spet težko diham, mislm težko diham..sem se zadihal pa to. Sem rekel hudimana, a se res že to tok pozna. Jaz si včasih let nočem priznat, ampak me kar zasleduje. Jaz mislim, da sem še zmeraj..kaj jaz vem..star 50 let, a ne, ne pa tolk kot je, a ne, skoraj 18 več. Mislim, da moram še kar tako funkcionirat, tako kot smo včasih funkcionirali. A ne..in sem potem sam nad sabo presenečen, ko me kakšna stvar me prej izmuči kakor sicer. In zdej me je res..mislim, moram rečt, da sem prišel gor počasi.

AŽ: Ja, tisto je bilo kar malo naporno.

DK: Ja, pa se mi..tist..se mi v tisti svoji tempu in to je kar šlo, kar nekak še, bi lahko šel še kar gor, bi sicer dihal, ampak pol, ko se je pa, ko je malo tudi adrenalin popusti, potem sem pa čutil tako utrujenost, a ne. In potem tudi, ko sem šel in ko sem prišel nazaj sem dol..sem čutil..tukaj notri, ko sem se sprehajal sem šel bolj počasi in to..to me je malo dregnilo. Sem bil malo razočaran nad seboj.

AŽ: Ja, pa mislite, da je to vse samo razlog tega, da...

DK: Ne, pre...tko, da sem se zapustu, da imam premalo kondicije. To je bilo to. Malo je morje popilo, nisem več kaj migal, tako da bi za sebe naredil. Že na morju ne. Zdele tudi nisem nič tako, razen da sem šel spoarkat malo v gmajno, tako intenzivno, kar je vsekakor normalno, ampak to, no. To je to.

AŽ: A ste meli kakšne posebne občutke, ko ste šli v jamo pa ko ste prišli ven iz nje?

DK: Mogoče malo tesnobne, ko sem šel notri.

AŽ: Kaj pa, ko ste šli ven?

DK: Ne.

AŽ: Nič posebnega?

D: Ne. Ne.

AŽ: Tko ker ponavadi pravijo, da potem, ko ven pridejo, se boljše počutijo kakor notri.

DK: Ah ne...tist čudn...z enim takim tesnobni...ampak tisto je bilo na začetku, ko prideš notri, tema pa to...čeprav, kaj jaz vem...da bi blo kaj...mogoče, da je blo kšn, ne olajšanje, ampak tko bi reku, ker ni bla tesnoba taka, ampak normalno je blo pač tko...pač prišel sem ven.

AŽ: Kaj pa noter? Tesnoba ta je bila bolj iz teh varnostnih razlogov, ker ste bli sami, al?

DK: Ne spomnil sem se, da je žena rekla, glej, da boš cel nazaj prišel, da se ne boš kaj polomil. Ne lazi okrog preveč. Tko ne. Veš pa kolk si star pa boš kej nerodno stopil pa si boš gleženj frdirbal al pa kej tazga. Ko da bi otroku naložila, tako da mi je pol že prej rekla..ker dokler nisva midva zadnjič ponovno kontaktirala ..jaz sem že pozabil na tole, pa sem ji povedal, da grem. Kaj? A se ti je mal zmešal? Kam pa boš šel? Sej nisi dvajset let star.

AŽ: Sam je neka posebna izkušnja...

DK: Ne, sej je..sej je.

Ja ona ne bi šla. Mislim ona...ona bi tudi z menoj težko šla. Bi imela zelo tak tesnoben občutek. Še skozi gozd ne upa it sama. Še pri nas..sprehajalne poti pa to.

AŽ: No, ampak potem se vam zdi, da ta občutek te tesnobe in to..je bolj odvisen od te varnosti pa to, ni tko, da bi jo blo strah?

DK: Ne. Ah, kje pa. Tudi klavstrofobije nimam nobene pa to, da bi karkoli...(zamesa s seboj)

AŽ: Če bi pa lahko še kaj več fotografirali, kaj bi pa fotografirali?

DK: Ja, bi pa kaj jaz vem..kar vse počez, potem pa iščem a ne..potem na fotografiji še kakšne take izraze, da potem povečam poiščem, kaj...ne vem..

AŽ: Več stvari...

DK: Več stvari, ja, ja ..no, sploh tole. Tele so me impresionirale. Tole zobovje tukaj gor. To me je najbolj tako.

AŽ: Mene tudi...pa tudi tko se mi zdi, saj ko greš notri pač, tolk je teh kapnikov, mi je ful lepo pač...pa čist ena taka xy jama ne..

DK: Ja, ja.

AŽ: Človek ne bi rekel..mal, je sicer večina tako omenjala, da se jim zdi malo umazana, ne...tko kr neke smeti so notri pa neki..ne vem, če ste opazli.

DK: Ja,...da so ostanki.

AŽ: Saj ti jamarji skozi hodijo, ampak ne vem...kaj je to.

DK: A to jamarji čistijo kaj ali kar pustijo.

AŽ: Jah, nekaj tudi.

DK: Ker vem, ko smo pri alipinistih, ko so šli kakšni..za alpinisti ogromno ostane stvari. A pa je ostajalo včasih, zdaj ne vem, a to še zdej..

AŽ: Ja, ja. Pa potem čistijo.

DK: Pa potem treba čistit.

AŽ: Ja, mi bomo potem, ko bomo zaključili, bomo to počistili, ker je res pač grozno klele tko pa. Kr neki.

DK: Ja, pridem zraven, čistit.

AŽ: Ja, prou.

DK: Če boste udeleženci čistili. Al kdo?

AŽ: Ja, ja.

DK: No...

AŽ: A ste že slišali kdaj za kakšno zgodbo o tej jami?

DK: Ne.

AŽ: Ta jama se imenuje drugače Pilenca.

DK: To sem pa videl. Tam.

AŽ: Je znak, a ne?

DK: Piše. Tam ravno nad ležiščem s fluresentnim je s šablono gor napisano. Zato sem pomislil, da je.

AŽ: Pilenca ali pa Pilanca, to nima glih nekega posebnega pomena, ampak tukaj spodaj je pa špehovka. Tam so bila pa izkopavanja že v tridesetih. Je dr. Brodar kopal, so našli ostanke iz paleolitika notri in ful veliko. Špehovka se pa imenuje zato, ker so notri medvedji obrusi, ker je ta..pač rumene stene so od teh oksidov pa se notri prou tako kako so se medvedi notri brusili ob stene vidi.

DK: Medvedi takrat?

AŽ: Ja.

DK: To se še zdaj vidi? Da so medvedji obrusi. Kako to ostane! Kako se to vidi.

AŽ: Ja, ker notri se noben ne dotika nič.

DK: Kaj so znaki ostali al kaj? Jaz ne vem, kako se to vidi, mislim.
AŽ: Ne, ne, prav tako znucane stene so no..
DK: Neverjetno.
AŽ: Drugače je pa ta..ne vem, če ste že slišal. Drugače tukaj velja ena zgodba kakor o neki beli gospe al črni gospe al kakorkoli.
DK: Za Hudo luknjo?
AŽ: Ja.
DK: Neki enkrat sem slišal, ampak se ne spomnem, ampak vem pa, da enkrat sem nekaj nekje slišal.
AŽ: To je še iz 70-tih.
DK: Al sem to mogoče v tejle knjigi, ko so izleti planinski, da je kakšen Željko pisal al pa kaj takega.
AŽ: Mogoče piše kaj.
DK: To so te Lep dan kliče ali pa kako so že te knjige, ko je Sidarta izdala za izlete planinske. Al so otroške. Ne vem. To izlet ali kakorkoli že. To je izlet, dostop pa zgodba. A je zraven. Mogoče sem tam kje prebral, ampak zdajle se ne spomnim. Se ne spomnim, kaj.
AŽ: Tam naj bi bla kakor ena gospa, pa naj bi strašila, pa potem štopa, pa jo poberejo, potem pa kar zgine, tko. To je..
DK: A da štopa? To pa ne ve, če je blo..
AŽ: Samo to je novejša pripovedka.
DK: Ta je novejša, ja, ja.
AŽ: To je od takrat, ko so to železnico odstranili pa to pa iz tega časa potem to..izhaja, a ne.
AŽ: Pomen jam. Ste že kdaj slišali kaj o tem?
DK: Ne, uporaba, ampak...v prenesenem pomenu recimo.
DK: (razmišlja).. Jah, ne vem...
AŽ: Ne, sej, če bi kej slišali...
DK: Zdle, zdle ne...
AŽ: Ker recimo jamo zelo velikrst enačijo z maternico ali pa s podzemljem..al pa tko ,a ne, zato potem pravijo, da zmaj motri živi...amm.
DK: Aha..ne, ne.
AŽ: Velik mitoloških pripovedk je povezanih s tem. Kako so tuki pač ponovno rojstvo...
DK: To z jamami..to mislm, te mitološke to, ja..da bi to povezoval, to pa...s podzemljem, ja,...z maternico pa ne.
AŽ: Ja, velik so meli recimo v zgodnjem srednjem veku so imeli notri, sploh na Krasu, te obrede plodnosti pa so potem žita kalili notri v vodi pa so jih pol sadil ... to.
DK: Ahh, to pa nisem vedel.
AŽ: S tem se jaz ne ukvarjam. Tole smo rekli, da ne. To ste že povedali, da ste bili v mnogih jamah. Kakšna bi pa rekli, da je razlika med temi jamami, v katerih ste bili? A je kakšna razlika?
DK: Ah, gotov, da je razlika, mislim..meni se zdi, da tale kras je malo drugačen. Torej, že zaradi geološke sestave verjetno. Ne. Tukajle, tale Štajerski del ali pa tisti Kraški. Un je veliko bolj porozen. Se mi zdi in ima več teh kapniških tvorb. Tudi jame so, ne vem, drugačne.
AŽ: A se vam je zdelo preživetje dneva v jami izziv?

DK: Ja.

AŽ: A si predstavljate, da bi lahko v jami živeli?

DK: Hja...zdej, ko te enkrat razmere prisilijo, v sili hudič še muhe žre, potem bi že nekako moral, zdej..

AŽ: Bi se dalo?

DK: Dal bi se. Seveda, da bi se dalo. Samo treba se je organizirat. Drugač pristopit k zadevi..ne to, ko veš, da je samo za en dan, je to drugače.

AŽ: Ja, ja, sigurno, ja.

DK: Ali pa tudi dobro, če bi bilo to za en teden. Kaj jaz vem..

AŽ: Kaj pa menite, da so ljudje počeli v jamah v preteklosti?

DK: Ja, če so prav..torej v preteklosti..so žveli. Kako daleč je ta preteklost?

AŽ: Jah, ne..do začetka človeštva.

DK: Torej od zdaj pa do...torej tko kot sva že rekla, zdej ta zadnje so bile te odkrivališča, oz. bolnišnice pratizanske, kaj jaz vem, mogoče skrivališče pred Turki, skrivališče roparjev, ki so napadali mimoidoče. Zda,j če ne bi bila tako visoko gor, mogoče tudi za kakšne žurke. Mladostniške.

AŽ: Ja, v Hudi luknji so bili plesi, ne. So plesali, pa gobe so gojili..

DK: To sem..prav v Hudi luknji ali v tunelih? So meli za šampinjone.

AŽ: So meli tudi v Hudi Luknji.

DK: Za tiste, za tunele se spomnim, da so rekli za šampinjone. Da so bili takrat, ko so ukinili železnico.

Potem pa normalno kot takrat še, še...torej v srednjem veku so se tudi verjetno kot skrivališča pred Turki ali pa še prej pred kakšnimi drugimi pač takimi, ki so ropali, napadali. Ne vem kako pa...da so bežali ljudje. Prej pa kot bivališča. V pradavnini. Ko niso znali ali pa v unem današnjem bivališču so v jamah že normalno...sam klele, ko je tako visoko, pa skos kar naprej gor pa dol hodit po vodo pa ..na lov pa to, to je pa kar težko, tko da bi tukaj težko nekdo čist ..glede na to, da je tam tista Huda luknja, kjer je lažje dostopna. V tistih jamah bi prej pričakoval enga takega takratnega prebivalca tega ozemlja kot pa tukaj gor.

AŽ: Ja ostanki so bili v vseh treh, v bistvu.

DK: So bli?

AŽ: Ampak mi itak, zdej v arheologiji se uveljavlja mnenje, da v dejansko v jamah niso niti živeli, ampak so to bila v bistvu neka začasna zatočišča, oni so pa v bistvu živeli zunaj, v jamah pa samo občasno, pač so prespali ali pa karkoli. Kar se je pa največ v teh jamah odvijalo, so pa ti razni obredi, že od paleolitika napre;j tudi tukaj so recimo bili ti iniciacijski obredi. Prehodi v drugo življenjsko obdobje. To so imeli oni zelo specificirano, kako ne..tako kot so te etnološke raziskave zdaj teh plemen, a ne..so meli enako, pa slikarije in gravure so bile v jamah. To so vse meli tako kot enek..mislim, to kar lahko pač rečemo na podlagi ostankov..sej mi ne vemo, ne. Pač to je del moje naloge, jaz pač postavljam jamo v neko krajino, ki so jo pač ljudje nekoč uporabljali oz. pač organizirali in jame so bile ponavadi ene glavnih točk, na podlagi katerih so potem si oni tudi postavili okoli grobišča in naselja in..tukaj spodaj je še reka...pa zelo dobro se tukaj da nadzirat ozemlje, če kdo pride. Tako da jaz se pač s tem ukvarjam skozi čas, seveda do danes. Pa s tem obrednim vidikom jame, kaj je pomenil v jami. A se vam zdi, da bo ta izkušnja vplivala kaj na vaše življenje?

DK: Ne vem. Dvomim. Da bi kakšno posebno tako..ker ne vem..mislim ni kej takega bilo ekstremnega, da bi lahko kaj posebej vplivalo. Pač fajn se mi zdi, da sem šel, da sem to preživel, da bo spet imel kej za nakladat..hehe.

AŽ: No, sej to je čisto odvisno od človeka, a veste. Tukaj ljudje marsikaj doživijo. Eni več eni manj. To je čist odvisno.

DK: Moj tast, ko sem ga peljal pri njegovih 49 na Triglav, pa ni kej dosti hodil v hribe, hodil je tako okrog pač, ampak ni bil pa hribovec, pa je lepo hodil, moram rečt. Me je skrbela kondicija njegova, pa je šel...ampak potem je še ne vem koliko 10, 15 let govoril, kako ga je zet takrat, ko je bil glih sveže pečen, kako ga je peljal na Triglav, pa kaj je doživel, pa kako je blo pa to pa ono..pa zajle pa..o boh, sem že kar mal sit, kaj tolk govoriš. Brez veze ne. Ja, njemu je blo ta prvič..meni je blo pa, kaj pa vem. Sem že gor šel dvajsetkrat. Včasih sem ne vem, 3x na leto sem kakšno skupino peljal. Tabornike ali pa prijatelje..pa pejdi pa vzami. Pa to. Pa takrat smo tko to dosti na lahko jemali. Pa hvala bogu...nismo imeli nobene smole nikoli, da bi se komu kaj zgodilo. Zdaj ko razmišljam bi se lahko hudimana.

AŽ: Ja, seveda, a ne. Potem, ko za nazaj razmišljaš...kaj počneš.

DK: Ja, pa zdej tudi drugače razmišljamo..ne. Zdej ko sva se peljala. Takrat smo šli na Triglav iz Ljubljane, nas je na Planiki počakal. Midva sva bila takrat že oba mladinska planinska vodnika...z ženo...kolega, ki naju je počakal na Planiki je bil gorski vodnik, ki je prvi peljal...Triglav...s smučami dol. Z vrha. Mitja Košir. In je pač mel opremo, smo otroke opremili, privezali, čelade...in tko, da smo lepo šli v navezi. Da smo jih gor pripeljali. Je bilo to takrat...tisti ta zadnji del gor od Planike pa čez Mali Triglav, ne. Prej smo pa kot..mulci...gremo...cak...zjutri smo ob treh vstali. Bli ob pol petih že na vrhu Komarče, čez Triglavska jezera..gor na Triglav, ob štirih popoldan smo se v Bohinju že kopali. Ne. Tko.

AŽ: Sam še neki mam. A si tukaj kej opazil tko razlike kej recimo, ko je sončni zahod pa da se je kej spremenilo? Svetloba tko, drugač.

DK: Blo je tkole. To sem opazoval. Čez dan se je močno zoblačilo in kar naenkrat ni bilo nič sonca nikjer. Popoldne enkrat do ene petih. Potem je pa spet posjal. Tamle spodaj je blo še mal. Ne, kle ni blo nič sonca. Na uni strani. Tule spodaj je bilo še obsijano. Potem sem pa gledal, kako gre gor. Kako je šlo tisto..in se pač spreminja ta...

AŽ: Pa tudi v jami? Ali samo zunaj?

DK: Ne, v jami...kaj jaz vem...tema, bla je bilj temačna, zadaj ta zadnji del je bil temačen. Zdajle, ko sem pogledal, zdaj je dost svetlo, se je že razkadilo tamle. Ampak ko je bilo tam svetlo, je bil tale del, pra tukajle, na vrhu tehle drevov, pri temle kamnu tkole, je blo pa...No zdej je pa tudi mene malo zahladilo.

AŽ: No, sej to je to, razen če je še kaj takega? Posebnega? Jaz si bom prebrala še vaše zapiske, ker je sigurno še kaj zanimivega notri. Ko človek potem že pozabi. Samo, da jaz tole ugasnem.

b) Dnevnik

10.20

Razšla.

10.30

Osa.

10.40

Letala. Obesil mokre cunje. Malica. Rr. + sendvič.

10.45

Tik ob bivališču kosti. ~~Ostanki kakega piknika.~~

- Vretence,
- Čeljust,
- Golen, stegnenica.

? So nastavljeni?

11.00

Šel po drva. Pripravil skladovnico.

- Zadihan. Premalo kondicije.
- Počival do 11.40.

11.45

Naenkrat vse utihnilo. Popolna tišina: ni avtov, ni letal, ni žuželk (ni cvrčanja). Mogoče le ose v vrhu dreves. Tišina trajal kakih 5 minut. Nato prvi "cvrčki".

12.08

- spet tišina.

12.55

Položil armafleks. Dobro pol ure počival.

- Težave s hrbtom – posledica težkega nahrbtnika, utrujene noge.
- Me je strmina kar zdelala, kar sprva ob oprtosti še ni bilo videti. Ko pa so se mišice ohladile ves lesen in zarostan.

13.08

Sonce odšlo za oblaki, obsijan le del nasprotnega brega soteteske. Malo mi nagaja križ, držim se bolj puklasto, nese me malo v desno.

13.30

Sonce spet posijalo a le na nasprotni breg, je že za hribom.

- Iz zgornjega dela je zavel hlad. Čuti se ? zraka, ravno čez ognjišče.
- Kaže, da bo treba ležišče prestaviti bolj JV, ob rob jame, kjer zračnega toka ni čutiti.

13.41

Nasprotni breg je spet obsijalo sonce.

15.00

Pripravljaj kurjavo, postavil piramido-

- Oglasil se je jastreb (kanja?)

Zrak skozi jamo spet potegnil, kot da bi nekdo odprl vrata. Pa samo kak dober meter nad tlemi – zibajo se talne rastline – listi v vejah se ne zganejo. Pri ognjišču je občutno vlažno?? (čutim na temle papirju, na katerega pišem).

Pri izhodu, kamor si bom prestavil ležišče, je bolj toplo in manj vlažno.

Malo se je zoblačilo, izgleda, kot da bo zdaj zdaj mrak, čeprav še ni niti pol štirih.

Glede na to, da bom prestavil ležišče, bom tja prenesel tudi ogenj, čeprav je tu narejena ob leseni še prijetna klopca iz kamnov, pravzaprav skoraj že fotelj, kot smo jih postavljali na Tordomešnjaku (vrh otoka Žut).

15.45

Malo zadremal na "fotelju". Zbudil me je krč v levi stegenski mišici.

Še dobro, da imam s seboj kalcij in magnezij šum. tab.

Treba se bo malo razmigat – prenašanje ognjišča.

16.11

Prenesel ležišče in ognjišče. Tu je bolj toplo in ne vleče toliko. Na stari leseni klopci bo ostala le hrana in pijača.

17.00

Dopoldanski napor je popustil. Kar nekaj sledi na mojih starih razvajenih kosteh. Pozna se, da sem komaj prišel z morja in so mišice še močno ohlapne. Po moji oceni sem kar dobro prilezel do jame z nekaj postanki seveda. Ampak začelo se je kasneje. Vse sem počel po Smolarjevo – počasi.

Pred kake pol ure so se oblaki razredčili in posijalo je sonce. Nasprotni breg pa obsijan – zg. polovica. Prometa je spet veliko tudi zračnega.

Ves dan sem od ptic slišal le eno srako in kanjo. Bomo videli kaj bo zjutraj.

Živali nobene – no kak pajek, mravlja, muha ali komar. Človeka tudi ne. Mir! Ja, če ne bi bilo avtomobilov tam spodaj.

Votlina je kot da bi se znašel v gobcu kakega okamenelega dinozavra. Sploh pa tisto zobovje tam na stropu.

Občutek imam, da bom ob prvem mraku kar lepo zaspal. No, še prej bom zakuril. Zaradi pomanjkanja drv tega nisem storil že prej. No, saj pomanjkanja ni, le več jih je tam spodaj, se mi ne da več. Sem bil prej kar dobro zadihan. Mislim, da jih bo za stražni ogenj dovolj.

18.00

Prižgal ogenj – tu že hladno.

- Nasprotni vrh je še v soncu.
- Se sprehajam po jami, če sedim me grabijo krči.
- Ponovno zmešal Ca – Mg

18.40

Zanimivo. Dim se dviga in ga ob stropu vleče v dvorano, nato pa malo pod stropom na sredini ven.

- Tik pod ognjem je s fluorescentno barvo napisano PILANCA. So to jamarji napisali ime jame?
- Po dolgem času spet ena vrana.
- Šel globlje v jamo. Očitno ne gre ves dim ven ali pa je zračni tlak preslaboten.

19.12

Zadnji vrhovi dreves nasprotnega bregu obsijani s soncem.

19.30

Spekel klobaso. Skuhal kavo + nektarina – večerja.

Meditacija. Nekaj razteznih vaj.

20.20

Spravljam se v vrečo. Ogenj primerno naložil. Že dolgo nisem šel tako zgodaj spat. Le kakšna bo noč!

Ravnokar me je obiskala suha južina – zlezal mi je čez rook, pomagal sem mu naprej.

Klic neke nočne ptice – ni sova, tudi čuk ne, mogoče pa ni nočna?

21.00

Ogenj lepo gori; počasi potiskam poleno proti sredini.

22.30

Sem lepo zadremal. Do mene prinese glas neke zabave. Moški zborček ubrano prepeva – Kaj? Ne morem razložiti.

Glasove odnese, spet le promet.

23.00

Zabava je intenzivnejša, ubranosti ni več. Vmes so tudi inštrumenti. Popravim ogenj in grem spat.

3.30

Zbudim se kot vsako noč. Ogenj še tli. Naložim.

7.45

Trdno sem spal, dokler me ni zbudilo lahno škropotanje po listih. Ni le veter. Dež. A je kmalu ponehal. Razen prometa in žuželk ni drugih glasov. Sem pa tja veter malo zamaje liste. Zajtrk. Hrane več kot dovolj. Pospravim ležišče, nahrbtnik, se preoblečem.

Ogenj dogoreva. Zgornji del votline je še v dimu.

Že sinoči sem razmišljal, a bi si polepšal domovanje z nekaj ciklamami. A naj le cvetijo – dehtijo na svojem rastišču. Naj oznanjajo, da se bliža jesen!

9.20

V glavnem sem pospravil. Dim, ki se zadržuje tik pod stropom in se premika čisto v drugi smeri kot sinoči, kaže, da je nizek pritisk.

Pristavim vodo. Mogoče bova z Aljo skupaj spila še eno zmešano kavo. Čisto nič pradavninsko. Le dinosavrovi zobje še vedno grozljivo zijajo nad mano. Od ognja se dim prav potuhnjeno čisto pri tleh plaza proti dolini/globini. Rahel dežek. Previdno bo treba sestopiti.

PRILOGE

PRILOGA 1: Tekst z osnovnimi informacijami, ki je bil prostovoljcem posredovan prek digitalnih medijev (Facebook, e-pošta).

Pozdravljeni,

V okviru svoje doktorske raziskave preučujem jame na območju Mislinjske Občine. Raziskava vključuje tudi praktični eksperiment. Za izvedbo eksperimenta potrebujem prostovoljce, ki bi bili pripravljene v eni od jam preživeti 24h (torej dan in noč). Žal moram iz eksperimenta izključiti jamarje in arheologe, drugače pa je zaželeno, da so poklicno in starostno prostovoljci čim bolj raznoliki ter da imajo čim manj predznanja na področju jam. Eksperiment bom izvajala v letošnjem letu do konca poletja, ob vikendih. V poštev torej pride petek in sobota, dostop pa je možen le v dobrem vremenu. Prav tako je obvezna primerno fizično stanje udeležencev, saj dostop ni enostaven. Prevoz do kraja izvedbe je priskrbljen iz Ljubljane, seveda pa ni nujno, da imajo udeleženci bivališče v Ljubljani.

Starostne skupine:

A - 0-10 (v spremstvu enega starša)

B - 10-20

C - 20-30

D - 30-40

E - 40-50

F - 50-60

Zainteresirani mi prosim pišite na alja.zorz@guest.arnes.si, več informacij pa ob kontaktu.

Seveda se vsem že vnaprej zahvaljujem in obljubljam edinstveno doživetje!

Hvala.

Alja Žorž

PRILOGA 2: Tekst z osnovnimi informacijami o poteku raziskave, ki je bil prostovoljcem posredovan po tem, ko sem od njih pridobila osnovne podatke. Izpolnjenega so prostovoljci oddali ob zaključku poizkusa.

PSIHOLOŠKI EKSPERIMENT – 24 UR V JAMI **Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za arheologijo**

Izbrani ste bili kot prostovoljka/ec za udeležbo v psihološkem eksperimentu, ki je del arheološke študije. Z rezultati poizkusa bomo skušali potrditi ali ovreči hipoteze, ki so del doktorske študije vodje raziskave, Alje Žorž, univ. dipl. arheologinje konservatorke. Zaradi objektivnosti rezultatov so informacije, ki jih lahko prejmete pred izvedbo raziskave omejene.

Raziskava vključuje preživetje prostovoljca (skupno 10 ljudi) v slovenski jami od 10. ure zjutraj do 10. ure zjutraj naslednjega dne (24 ur). Iz raziskave so zaradi objektivnih razlogov izključeni jamarji, arheologi in psihologi. Glede na osnovne informacije o prostovoljcu lahko posameznike izključimo tudi na podlagi drugih parametrov (npr.: predznanja na področju jam in arheologije). Prostovoljci so sicer poklicno in starostno raznoliki. Pomembno je zadostna fizična pripravljenost prostovoljca zaradi težjega dostopa do lokacije, kjer bo potekala raziskava. Izvaja se ob primernih vremenskih pogojih.

V drugi fazi študije bo opravljen tudi enkratni poizkus s skupino 10 prostovoljcev, glede na rezultate prve faze raziskave.

V nadaljevanju sledi opis poteka poizkusa ter navodila za prostovoljce.

1. PRIPRAVE NA PREIZKUS

Zaželjeno je, da se pred preizkusom ne izobražujete na temo jam in arheologije, prav tako pa vas naprošamo, da o sami raziskavi ne govorite z drugimi osebami.

2. OPIS POTEKA POIZKUSA

Na izbrani dan (predvidoma sobota) se ob 8.00 iz Ljubljane odpeljeva na lokacijo. Povratni prevoz iz Ljubljane zagotovi vodja raziskave. Ob 9.30 uri sledi treking do jame (približno 20 minut strme hoje). Ob 10. uri se prične izvedba raziskave. Vodja raziskave zagotovi hrano (2000cal ženske, 2500cal moški, 2000cal otroci), vodo, svetilko, čelado, vžigalice, spalko, prvo pomoč in v primeru otrok tudi fotoaparatus. Ob 10. uri vodja raziskav zapusti prizorišče. Od takrat naprej 24 ur poteka po vaših željah in potrebah. Lahko se gibljete v ožji okolici jame (v radiju 50m), raziskujete prostor pred jamo in notranjost jame. Cilj je, da v 24 urah preiščete prostor, ki vam je na voljo. Ponoči si lahko zakurite. Koliko časa se zadržujete na katerem delu je vaša izbira. Spalni prostor si izberete po izbiri. V jami je stalna temperatura, ne glede na vreme. V času, ko ste v jami ne bodo potekali nikakršni programirani preizkusi. Vodje raziskav ali drugih pomočnikov ne bo v vaši bližini. V času raziskav želimo, da si zapisujete svoja opažanja, stvari, ki pritegnejo vašo pozornost oz. vodite dnevnik vtisov in vaših misli. Ob tem je zaželjeno, da beležite tudi uro opažanj. Prosimo, če pišete čitljivo. Po raziskavi, prihodnji dan ob 10. uri, bo na lokaciji potekal daljši kvalitativni intervju, kjer nam boste povedali čim več o vašem dnevu.

V vaši bližini bo telefon za primer klica v sili. V primeru, da se v vaši bližini pojavi naključni obiskovalec vas prosimo, da ga čim prej napotite drugam in z njim vzpostavljate čim manj stika.

Varnostna navodila:

Vaša udeležba pri raziskavi poteka na lastno odgovornost. Priporočamo pazljivost pri hoji v jami in stalno uporabo svetilke na delih, kjer je mračno ali popolnoma temno. V primeru, da vam v temnem delu ugasne svetilka, pokličite pomoč in sede počakajte na mestu. V primeru kakršnekoli poškodbe nemudoma uporabite telefon za klic v sili.

Ali imate kakšne kronične bolezni? Naštejte jih:

S spodnjim podpisom potrjujete, da nimate nobenih kroničnih ali akutnih bolezni in poškodb, ki bi lahko ogrozile vaše življenje v času bivanja v jami.

3. OSEBNA LASTNINA

Ob koncu navodil prosim v tabelo vpišite vse predmete, ki jih nameravate vzeti s seboj. Priporočljiva so topla oblačila in pohodni čevlji ter najnujnejše potrebščine (robčki za osebno higieno, nož,...). Preizkus ne dovoljuje uporabe moderne tehnologije, knjig in podobnih pripomočkov za zabavo. Prav tako je prepovedana uporaba kakršnihkoli opojnih substanc. Gre za popoln odnos zaupanja med prostovoljcem in raziskovalcem, zato pričakujemo, da boste glede tega dosledni. V primeru otroka v jami sta dovoljena dva otroška osebna predmeta (npr. igrače).

4. ZAKLJUČEK POIZKUSA

Po intervjuju bomo na voljo za vprašanja o sami raziskavi, po končani raziskavi pa boste dobili tudi rezultate celotne študije. Naprošamo vas, da pred zaključkom raziskave podrobnosti o raziskavi ne razkrivate drugim osebam, seveda pa jim lahko pripovedujete o svoji lastni izkušnji.

Raziskave se boste udeležili kot prostovoljec. Vsekakor gre za edinstveno priložnost sodelovanja v raziskavi mednarodnih razsežnosti. Za vaš prispevek k znanosti v slovenskem in svetovnem pogledu se vam najlepše zahvaljujemo. Upamo, da boste v izkušnji uživali in tudi sami prišli do novih spoznanj o sebi in o svetu!

Dne _____, v _____

Vodja raziskave:

Alja Žorž, univ. dipl. arheologinja konservatorka

Prostovoljec/ka:

OSEBNI PREDMETI		opombe
Hrana		
Spalka		
Voda		
Svetilka		

Blok za zapisovanje		
Fotoaparati		
Igrače		
Telefon za klic v sili		
Čelada		
Spodnje perilo		
Majica		
Hlače		
Armafleks		
Svinčnik		
Kemični svinčnik		

PRILOGA 3: Končni kvalitativni polstandardizirani vprašalnik, ki je bil uporabljen pri poteku terenske izvedbe eksperimenta. Strani 1-3 ter osnovne podatke (ime, priimek, kontakt, dan preizkusa, pričetek, vremenski pogoji in čas, ki ga je prostovoljec potreboval za pot do jame) sva z vsakim prostovoljcem/ko izpolnila pred pričetkom štiriindvajseturnega zadrževanja v jami.

IME:

PRIIMEK:

KONTAKT:

DAN PREIZKUSA:

PRIČETEK:

KONEC:

VREMENSKI POGOJI:

ČAS POTI:

VPRAŠALNIK

7. Kako se počutite?

8. Starost:

9. Izobrazba:

10. Poklic:

11. Prebivališče:

12. Lokacija odraščanja: vas / mesto

13. Verska pripadnost:

14. Narodnost:

15. Ali imate brate in sestre? Koliko? Njihova starost?

16. Zakaj ste se odločili za sodelovanje?

17. Kje ste izvedeli za eksperiment?

18. Poznate raziskovalca že od prej?

19. Interesi: _____

20. Kako bi opisali svoje življenje v parih stavkih?

21. Ste srečni v življenju?

22. Predznanje na področju jam:

23. Predznanje na področju arheologije:

-
-
24. Kaj bi lahko povedali o jamah?
 25. Ali veste koliko jam je v Sloveniji?
 26. Ali veste kakšna je temperatura v jamah?
 27. Si kdaj kaj preberete o arheologiji?
 28. Kaj je arheologija?
 29. Imate kaj predznanja o arheologiji v jamah?
 30. Katere predmete boste najbolj pogrešali teh 24 ur?
-
-

31. Če bi lahko vzeli s seboj še kaj, kaj bi vzeli?
32. Ali ste rabili dolgo časa, da ste zakurili?
33. Vas je strah? (Tudi če ne dežuje?)
34. Vas je v življenju na splošno česa strah?
35. Česa vas je strah?
36. Ali poznate koga od udeležencev
37. Narodnost, religija
38. Ali ste verni?
39. Obredi, vraževerje?
40. Ali ste jama raziskovali?
41. Kaj za vas pomeni raziskovanje?
42. Kaj vam je vzbujalo najbolj prijetne občutke?
43. Ste šli ven iz jame?
44. Ste kaj posebnega opazili v okolici?
45. Kako bi opisali okolico?
46. Kaj pa jama?
47. O čem ste razmišljali, ko ste bili v jami?
48. Ste razmišljali o sami raziskavi?
49. Kakšni so bili občutki v jami čez dan?
50. Kakšni so bili občutki v jami čez noč?
51. Je bilo kaj obiskovalcev?
52. Ste imeli dovolj hrane?
53. Kdaj ste spali in koliko časa?
54. Kaj vam je bilo v jami najbolj zanimivo?
55. Bi želeli kaj fotografirati?
56. Ali ste že slišali za kakšno zgodbo o tej jami?
57. Ste že slišali za pomen jame v preteklosti?
58. Ali so zgodbe vplivale na vaše dožemanje jame?
59. Ste bili že kdaj v kakšni jami?
60. Kakšna je razlika med njimi?
61. Kaj vam pomeni jama?
62. Ali vas je bilo v jami strah? Kdaj?
63. Se vam je zdelo preživetje dneva v jami izziv?

64. Si predstavljate, da bi lahko živeli v jami?
65. Kaj menite, da so ljudje v preteklosti počeli v jamah?
66. Ste v jami tudi samoreflektivno razmišljali?
67. Se vam zdi, da bo ta izkušnja vplivala na vaše življenje?
68. Še karkoli?